

SLOVENSKI

Poročevalac

Direktor: Rudi Jantuba — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska tiskarna »Slovenskega poročevalca« — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 45-22 do 45-26 — Uprava: Ljubljana, Copova ul. 50/III, telefon 45-78 in 46-21 — Oglasi: oddelček: Ljubljana, Kardejeva ulica 5, telefon 35-96 za ljubljanske naročnike 24-63 za t. l. n. 25-32 — Poštni predal za tek. račun NB 501-00321-6 — Mesečna naročnina 140 din

Koroški Slovenci prvič v zgodovini niso bili kamen spotike v odnosih med Jugoslavijo in Avstrijo

»Slovenski Vestnik« po dr. Gruberjevem obisku v Jugoslaviji

»Slovenski vestnik« v svoji zadnji številki objavlja članek pod naslovom »V duhu prijateljskega sodelovanja«, kjer v zvezi z izjavami dr. Gruberja, da je bil v vseh vprašanih dosežen sporazum, in da to odpira možnost za še nadaljnje poglabljanje odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo piše:

»Koroški Slovenci se tega dejstva veselimo, posebno tudi zaradi tega, ker prvič v zgodovini v odnosih med Jugoslavijo in Avstrijo nismo bili kamen spotike, temveč po besedah notranjega ministra Rankovica nasprotno, pobuda za sodelovanje po načelu enakopravnosti in element, ki združuje, kakor je jugoslovanskemu notranjemu ministru pritril zunanji minister dr. Gruber.«

V zvezi s poročilom, ki je bilo izdano po razgovorih, ki jih je imel dr. Gruber v Jugoslaviji, piše list, da je v poro-

čilu pokazana tudi pot do zadovoljive rešitve, ki naj bo v duhu prijateljskega sodelovanja. »Koroški Slovenci«, nadaljuje »Slovenski vestnik«, apozdravljamo to pot po eni strani kot izraz velike zavesti odgovornosti državnikov za mirno sožitje med narodi in s tem za mir v tem delu sveta, po drugi strani pa se prav posebno kot neposredno prizadeje, ki smo vajeni, da nas strokovnjaki za naše vprašanje v najmočnejši avstrijski stranki gledajo še kot element, ki je v napotje. Zato se veselimo ugotovitve, isti stranki pripadajočega dr. Gruberja, da bi bil izreden in pomemben napredek v mednarodnem življenju, če bi v manjšinah ne videli več elementa, ki razdvaja, temveč element, ki združuje.«

Glede manjšinskega vprašanja, ki je bilo prav tako omenjeno v poročilu, poudarja

»Slovenski vestnik«, da mora sedaj avstrijska vlada, ko je izmenjala misli o potrebi zadovoljive rešitve tega vprašanja, to vprašanje tudi v resnici zadovoljivo rešiti in dati manjšinam pravice, ki jim gredo ter jih na ta način pridobiti za sodelovanje pri izgrajevanju boljših odnosov. List poudarja, da je bil v tem pogledu v zadnjem času storjen malenkosten napredek in navaja, da so koroški Slovenci prvič v zgodovini končno dobili na razpolago za svoje prireditve tudi celovite gledališče, da je prvič v zgodovini slovenska kulturna organizacija SPZ prejela javno subvencijo, da sta bili take podpore deležni tudi privatni slovenski gospodinjki šoli, da so slovenskim izseljencem vsaj delno ravnali škodo, da se vsaj formalno v novi šolski uredbi nekoliko bolj upošteva slovenski jezik, da se prvič v zgodovini tudi na Koroskem vladajoča stranka upa zagovarjati potrebo slovenskega po-

da se tudi nemški listi upajo postaviti v obrambo proti nepopoljšljivim velikonemskim narodnim nestrpnostem, da ministrstvo za pouk na Dunaju brani enkrat ustavne določbe tudi napram lastnim hujšakem, ki hočejo odpraviti zadnje ostanke slovenščine iz šol, da je končno tudi v del avstrijskih vladajočih krogov prdrio spoznanje nesmiselnosti avstrijske teorije. V članku je nadalje rečeno, da so k temu doprinesli svoj del tudi koroški Slovenci s svojo načelno politiko.

Ob zaključku članka pa »Slovenski vestnik« poudarja: »Ko ugotovljamo navedeno, brez dvoma razveseljuje malenkostno izboljšanje našega položaja, pa ne moremo mimo dejstva, da osnovna vprašanja naše narodne biti še vedno čakajo rešitve.« Med ta vprašanja pristoje list predvsem vprašanja izvajanja uredbe o dvojezičnem solstvu, vprašanje slovenske srednje šole, slovenske kmetijske šole, enakopravnosti slovenskega jezika, kulturne enakopravnosti in vprašanje upoštevanja slovenskega ljudstva v javni upravi. Naglašja, da so koroški Slovenci z veseljem pripravljeni pomagati pri potrebi zadovoljive rešitve vseh teh vprašanj v duhu prijateljskega sodelovanja, toda brez barantanja z njihovimi interesi. Pri tem pa pričakuje tudi še močnejšo podporo od strani slovenskega in vseh jugoslovanskih narodov in njihovega vodstva, pa tudi od vseh tistih avstrijskih sil, ki jim je

do prijateljskega sodelovanja s slovensko manjšino kot mostom do sosednjih jugoslovanskih narodov.

Imenovanje našega poslanika v Egiptu

Beograd, 2. jul. (Tanjug) Z ukazom Prezidijske ljudske skupščine FLRJ z dne 25. junija 1952 je bil imenovan za izrednega poslanika in pooblaščenega ministra FLRJ v Etiopiji dr. Milan Ristić, izredni poslanik in pooblaščen minister v Kairu. Poslanik Ristić bo obdržal svoj sedež v Kairu.

Italijanska trgovinska delegacija v Zagrebu

Zagreb, 2. jul. V Zagreb bo prispela jutri italijanska trgovinska delegacija 9 članov, ki se bo pogajala z zastopniki lesne industrije v Jugoslaviji o izboljšanju trgovinskega prometa.

Prvi naši sanitetni čolni na Jadranu

Zagreb, 2. jul. V Malem Lošinj su v tamošnji ladjedelniški slovesno izročili prometu prva dva posebna sanitetna čolna. V vsakem je prostora za 25 bolnikov in pomožno osebje. Brzine imata po 25 km na uro.

Reka Morača se bo izlivala v Skadersko jezero po novi strugi

Nedavno so začeli ob Skaderskem jezeru kopati novo strugo za reko Moračo, po kateri se bo stekala ta reka v Skadersko jezero. Novo strugo bo treba izkopati v dolžini 3 km, kar bo omogočilo nadaljnja dela za melioracijo poplavljenega ozemlja ob Skaderskem jezeru, zlasti pa nadaljnjo gradnjo nasipa, ki je sedaj zgrajen v dolžini 9 km. Po tem nasipu bodo pozneje speljali tudi zadnji del velike jadranske železnice Beograd—Bar. Ta nasip bo zgrajen tudi čez plitvino jezera med otokoma Vranjina in Lesendra, vmes pa bo most, ki bo dolg 130 m. Progo bodo nadalje speljali proti morju skozi predor, ki bo dolg 6300 m. Z graditvijo tega nasipa in predora se bo skrajšala pot od Titograda do Bara na komaj 55 km. Za gradnjo nasipa in kopanje nove struge za Moračo je v družbenem planu Crne gore določenih letos 225 milijonov din, verjetno pa se bo ta znesek

Obvezna prodaja deviz Narodni banki

Beograd, 2. julija. Socialistične gospodarske organizacije bodo prodajale Narodni banki FLRJ po uradnem tečaju 55% deviznih sredstev od izvoza blaga po 30. juniju t. l. Ta devizna sredstva bodo prodajali z enakim odstotkom tudi po 30. juniju t. l. Socialistične gospodarske organizacije, ki opravljajo transportno in uslužnostno poslovanje s tujino, bodo prodajale devizna sredstva banki z istim odstotkom. Zadevno odločbo je izdal finančni minister.

Devize, ki jih bo na ta način kupila Narodna banka, bodo prišle v sklad za kritje obdržanih deviznih potreb.

V rudniku Goleš bodo do konca leta nakopali 30.000 ton magnezita za novo tovarno Magnokrom

Konec letošnjega leta bo začela obratovati velika tovarna kromomagnezitne opeke za naša metalurška podjetja — »Magnokrom« v Rankovičevem. Ker bo ta tovarna potrebovala velike količine magnezita, bodo v rudniku Goleš v Kosmetu, kjer kopljejo rudo z največjim odstotkom magnezita, do konca leta nakopali za novo tovarno 30.000 ton magnezita.

Novi rektor zagrebske univerze

Zagreb, 2. jul. Dopoldne so dekani, prodekani in drugi zastopniki 9 fakultet izvolili za rektorja univerze dr. Teodorja Varišaka, rednega profesorja histologije in embriologije na veterinarski fakulteti. Novi rektor je bil rojen 30. aprila 1907 v Koprivnici. Diplomiral je l. 1934 na veterinarski fakulteti v Zagrebu, za doktorja pa je bil promoviran l. 1936. Kot asistent je delal dve leti na veterinarski fakulteti v Nemčiji ter je objavil več del tudi v francoskem, angleškem in nemškem jeziku.

177 novih zdravnikov, inženirjev, pravnikov in ekonomistov zagrebske univerze

Zagreb, 2. jul. V Zagrebu je bilo zadnje dni diplomiranih na tehniški fakulteti 60 kandidatov, na medicinski fakulteti 52 novih zdravnikov, na pravni fakulteti 39 pravnikov, na ekonomski fakulteti pa 28 ekonomistov. Od l. 1874, odkar obstoji zagrebska univerza, je bilo promoviranih 6735 doktorjev raznih strok, največ pravnikov in zdravnikov.

MANEVR V GALACU

Ob zaključku šestega zasedanja Donavske komisije objavlja »Borba« naslednji komentar:

Dosedanji potek šestega zasedanja Donavske komisije v Galacu je pokazal, da večina, ki s svojim glasovalnim strojem omogoča Sovjetski zvezi dominanten položaj v komisiji, ni pripravljena narediti konec neormalnemu položaju na Donavi. Sovjetska zveza je uspela, to mednarodno organizacijo spremeniti v orodje, ki ji omogoča izvajanje njenih imperialističnih ciljev, usmerjenih proti interesom vseh obalnih držav.

Na dosedanjih zasedanjih Donavske komisije v Galacu, so potepali osnovne principe donavske konvencije, ki je bila pred štiri leti sprejeta na zasedanju v Beogradu. Od suverenih pravic obalnih držav in spoštovanja njihove enakopravnosti v delu Donavske komisije ni ostalo nič.

V cilju ponovne oživitve načel donavske konvencije in da bi se obalnim državam omogočilo resnično sodelovanje na osnovi enakopravnosti, je jugoslovanska delegacija na tem zasedanju v Galacu predlagala revizijo dosedanjega poslovnika in predložila načrt novega poslovnika Donavske komisije. Po tem predlogu bi bili odstranjeni vsi tisti elementi, ki omogočajo Sovjetski zvezi privilegiran položaj na Donavi, medtem ko vse ostale obalne države nimajo nobenega vpliva na delo Donavske komisije. Po treh letih brezpravnosti obalnih držav na Donavi in samooblasti sekretarja komisije — delegata Sovjetske zveze — se je pokazalo, da je dosedanja politika v komisiji v popolnem nasprotju z osnovnimi načeli donavske konvencije.

Jugoslovanski predlog za sestavo izvršnega odbora komisije, ki bi bil sestavljen iz predstavnikov vseh njenih članic, in ki bi med zasedanji komisije vodil njeno delo, bi predstavljaval pomemben doprinos k demokratizaciji dela Donavske komisije in zagotovitvi pravic vseh držav članic. Po tem predlogu bi delo sekretariata komisije moral voditi direktor, ki bi bil odgovoren članom Donavske komisije, ne pa sekretar po svoji volji in po r. logih svoje vlade.

Jugoslavija, ki je bila doslej popolnoma odstranjena od dela pri upravljanju plovnice na Donavi, čeprav skozi njeno državo teče najvažnejši del plovnice poti te reke, je dala svoje predloge v želji, da se izpremeni bistvo dosedanjega dela in or-

ganizacije Donavske komisije. Namesto konstruktivne rešitve je Sovjetska zveza in njen glasovalni stroj v komisiji ponudil Jugoslaviji nekaj mest v komisiji, ki so ji bila doslej protipravno in nasilno odvzeta, ni pa hotela Sovjetska zveza razpravljati o osnovnih vprašanjih upravljanja plovnice na Donavi. Cilj tega očitnega manevra je odvratanje pozornosti od bistvenega vprašanja, ki je sedaj na dnevnem redu zasedanja v Galacu.

Ti predlogi o postavljanju jugoslovanskih predstavnikov v komisiji v sedanjem trenutku ne pomenijo nič drugega kakor poizkus zmanjševanja in omaloževanja pomena jugoslovanskega predloga za poslovnik. V trenutku, ko je Jugoslavija na osnovi dosedanjih izkušenj v delu Donavske komisije dokazala, da je sedanja politika nevdržna in je zato predlagala novo organizacijo in nove metode dela komisije, se Sovjetska zveza in njena večina zahtevajo k temu očitnemu manevru želeč, da stvari prikazujejo tako, kakor da bi se jih dalo rešiti z nekimi formalnimi spremembami v sestavi komi-

sije, pri tem pa bi obdržali dosedanja prakso.

To potrjuje tudi predlog madžarske delegacije, po katerem naj se jugoslovanski načrt poslovnika »poveri neki specialni komisiji ter se o njem razpravlja na enem od prihodnjih zasedanj«. Ta predlog jasno govori o tem, da Sovjetska zveza ne more reševati glavnih in osnovnih vprašanj v delu Donavske komisije, temveč da skuša čim dlje zadržati zase položaj imperialistične sile na Donavi, ki hoče o donavskih problemih razpravljati samo na osnovi, ki odgovarja njenim hegemonističnim ciljem.

Sprejem madžarskega predloga, za katerega je glasovala večina v komisiji, bo pomenil nadaljnje zavlačevanje nenormalnega položaja na Donavi, predlogi pa, da se Jugoslaviji da neka mesta, s katerih je bila prej nasilno odstranjena, so očitno manevar imperialistične hegemonije na Donavi, ki hkrati zavrača vsak poskus oživitve načel Donavske konvencije in spoštovanja enakopravnosti in enakih suverenih pravic obalnih držav.

Ustanovitev našega odbora za sodelovanje z mednarodnim svetom za glasbo

Beograd, 2. julija. V Beogradu je bil danes ustanovni sestanek jugoslovanskega nacionalnega komiteja za sodelovanje z mednarodnim svetom za glasbo. Za predsednika komiteja, v katerem so zastopniki društev skladateljev in glasbenih umetnikov iz vseh republik, je bil izvoljen Stevan Hristić, skladatelj iz Beograda, za tajnika pa Slavko Zlatić, skladatelj iz Zagreba. Namen komiteja je, da bi tesno sodeloval z mednarodnim svetom za glasbo ter s publikacijami, gramofonskimi ploščami, glasbo, posneto na magnetofonski trak in drugimi sredstvi seznanjal

inozemstvo z glasbenim ustvarjanjem v Jugoslaviji. Mednarodni svet za glasbo je bil ustanovljen na pobudo UNESCO 1949 in ima sedež v Parizu. Program te mednarodne organizacije obsega poleg drugega sodelovanje z mednarodnimi in drugimi glasbenimi organizacijami, pomoč pri organiziranju festivalov, kongresov in natečajev ter širjenje glasbene kulture na svetu.

Jugoslavija izvoljena v izvršni odbor Svetovne zveze dramskih umetnikov

Beograd, 2. julija. Včeraj se je vrnila v Jugoslavijo delegacija, ki je zastopala organizacijo naših dramskih umetnikov na kongresu evropskih igralcev v Londonu. Na kongresu so ustanovili svetovno federacijo dramskih umetnikov (izvajalcev v gledališčih, pri filmu, radijskih in televizijskih postajah). V izvršni odbor je bila izvoljena tudi Jugoslavija, razen nje pa Avstrija, Danska in Italija. Svetovna federacija dramskih umetnikov se bo oslanjala na načela Združenih narodov ter bo sodelovala z UNESCO in podobnimi mednarodnimi organizacijami. Skrbela bo za zaščito stanovskih koristi umetnikov ter za obrambo nacionalnih kultur, skrbela pa bo tudi za večjo vzajemnost gledaliških umetnikov.

Letalska zveza s Salzburgom

Zagreb, 2. jul. Letalska zveza JAT z Reke čez Zagreb in Graz je bila podaljšana do Salzburga, kjer so uredili novo letalsko linijo.

Smrt narodnega heroja

V borbi proti informbirojskim teroristom je padel podpolkovnik Pane Djukić

Beograd, 2. julija. Neka teroristična skupina je napadla predsedničinim v vasi Veliko Trnjane v leskovskem okraju narodnega heroja podpolkovnika UDB Pane Djukića in ga težko ranila. Ta teroristična skupina je bila vtihotapljena iz Bolgarije v Jugoslavijo. Podpolkovnik Pane Djukić je včeraj ob 14.30 umrl zaradi hudih poškodb.

V spopadu je bil ubit terorist Cedimir Stojilković, ki je pred kratkim prišel iz Bolgarije v Jugoslavijo.

Pane Djukić - Limar, podpolkovnik UDB, je bil rojen leta 1922 v vasi Kapljuhu v okraju Bosanski Petrovac. Osnovno šolo je končal v rojstnem kraju, nato pa se je izučil za kleparja v Beogradu, Zemunu in Kruševcu.

Pred vojno je delal v mladinski organizaciji, po zasedbi pa kot član rajonskega vodstva SKOJ-a v Kruševcu, kjer se je odlikoval v vseh akcijah v mestu in v pripravah za ustanovitev partizanskih odredov. V partijo je bil sprejet leta 1941. Iste leta je stopil v rasinski partizanski odred, kjer je opravljal vse dolžnosti od deseterja do poveljnika odreda. Poveljnik rasinskega udrnega bataljona je postal leta 1943, kmalu potem pa namestnik poveljnika III. južnomoravske brigade. Aprila 1944 je postal poveljnik XVI. srbske brigade.

Narodni heroj Pane Djukić bo jutri pokopan v Beogradu

Beograd, 2. julija. V Beograd bodo drevo z vlakom prepeljali posmrtno ostanke narodnega heroja Pana Djukića, podpolkovnika UDB, ki so ga ubili teroristi, poslani iz Bolgarije. Jutri ob desetih bodo truplo Pana Djukića položili na oder v Centralnem domu UDB, ob 17. uri pa ga bodo pokopali na novem pokopališču.

Plenum CK KP Makedonije

Skoplje, 1. julija. Druga julija bo v Skoplju šesti plenum CK KP Makedonije. Organizacijski sekretar CK KP Makedonije Krste Crvenkovski bo podal referat o političnih in organizacijskih vprašanjih Partije.

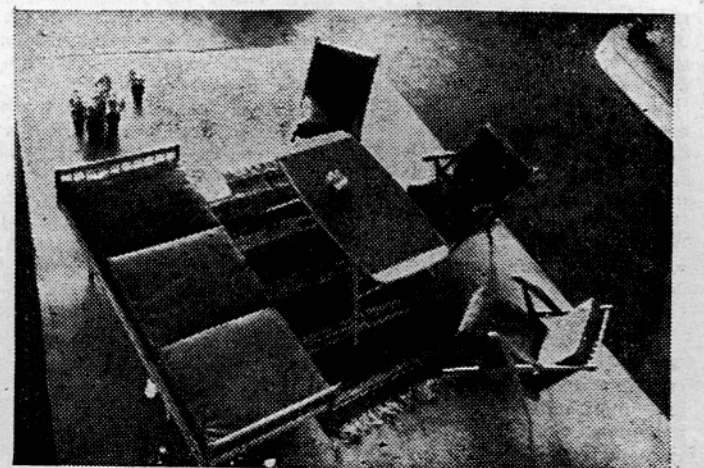
Dve važni uredbi

Uradni list FLRJ objavlja v svoji zadnji, t. j. 34. številki dve važni uredbi, in sicer uredbo o tarifi prometnega davka s priloženo tarifo in uredbo o davku na presežek sklada za plače. Z uveljavitvijo uredbe o tarifi prometnega davka preneha veljati uredba o začasnih tarifih prometnega davka skupaj z začasnimi tarifami. Po uredbi o davku na presežek sklada za plače pa se s tem davkom obdavči znesek, za kolikor sklad za plače presega povprečni zaslugek v gospodarstvu, ki je določen za delavce in uslužbenca na 9000 din, v nekaterih panogah pa izjemoma z nekoliko višjim zneskom.

Velesejmska razstava pohištva v Ljubljani

Veliki nagradni natečaj, ki ga je pred meseci razpisalo za izdelavo pohištva podjetje »Les-Ljubljana«, je zbudil veliko pozornost po vsej državi. Kako tudi ne, ko je bil njegov namen omogočiti našim delovnim ljudem čim cenejši nakup pohištva, oziroma razširiti trg vsem podjetjem, ki izdelujejo pohištvo. Na razstavi v bežigradski gimnaziji izstopajo sicer izdelki tovarne pohištva »Edvard Kardelj« v Novi Gorici, tovarne upogojnega pohištva na Duplici pri Kamniku, Splošnega gradbenega podjetja »Konstruktor«

iz Maribora, tovarne pohištva v Celju, tovarne finega pohištva v Trzinu, podjetja »Pohištveno mizarstvo« v Crnučah pri Ljubljani, mizarstvo kolarske zadruge iz Ilirske Bistrice, mizarskega mojstra Franca Senka iz Ljubljane — Trata, vendar je razveseljivo, da sodelujejo prikrat v Ljubljani z razstavljenim pohištvom tudi nekatera podjetja iz drugih ljudskih republik. Z naprej je treba opozoriti, da na razstavi, ki jo je organi-

Samska ozir. dnevna soba z razstave pohištva v bežigradski gimnaziji v Ljubljani. Stoli in kavč so prevlečeni s polivinilom. Na razstavi, ki jo je organiziralo s pomočjo natečajnega podjetja »Les« iz Ljubljane, je razstavljenih do 30 garnitur pohištva za opremljevanje kuhinj, spalnic, samostalnih in dnevnic.

Pribežal je albanski podčastnik

Beograd, 2. julija (Tanjug). Zgodaj jutraj 29. junija je pribežal v Jugoslavijo pri Deličkem brdu albanski podčastnik Ali Ramadan Matola, ki je služil v albanski karavli Čafa San. Albanski podčastnik, ki je zbežal z orožjem, je izjavil, da se je odločil za pobeg, ker so mu albanske oblasti zaprle brdo, pa tudi zaradi terorja, ki vlada v Albaniji.

ziralo podjetje »Les«, ni kdo ve kako razkošnega pohištva, ki smo ga ogledovali pred vojno, kajti nameni razstave je bil predvsem doseči proizvodnjo lepega, okusnega in cenenejšega pohištva, za katerega je danes posebno veliko zanimanje. Po končani razstavi bo vse razstavljeno pohištvo tudi ocenjeno. Razen tega je v teku tudi javna anketa o tem, katero pohištvo obiskovalcem najbolj ugaja. Na ta način bo podjetje »Les« izvedelo za okus in želje večine potrošnikov, kar je posebno važno tako za samo podjetje, kakor za podjetja, ki izdelujejo pohištvo. Potrošnike bo gotovo zanimalo, da je najcenejša prodajna cena za razstavljeno kuhinjo 18.000 din, za razstavljeno spalnico iz tovarne »Edvard Kardelj« Nova Gorica 58.000 din, za samsko sobo, ki so jo izdelali v podjetju »Konstruktor« Maribor 30.000 din in tako dalje. Cene pohištva so v marsikaterem primeru nižje, kakor so bile doslej. To pohištvo, ki je kljub nizki ceni tudi okusno in praktično, bo tudi prišlo v prodajo. In s tem je bil glavni namen razstave že v veliki meri dosežen. Zanimiva razstava, nad katero je prevzel pokroviteljstvo predsednik MLO tov. Jaka Avšič, bo odprta v bežigradski gimnaziji do 10. julija. J. K.

Spor za primešetarijena mesta v angloameriški vojaški upravi v Trstu

Trst, 2. julija. V tukajšnjih političnih krogih se je večeraj izvedelo, da je bil že v nedeljo v Vidmu važen sestanek med podtajnikom italijanske vlade Andreottijem ter tržaškimi županom Bartolijem, generalnim sekretarjem kršč-demokratske stranke v Trstu prof. Redentom Romanom in odvetnikom Tanascom glede izvajanja londonskih sklepov, predvsem pa glede imenovanja italijanskih funkcionarjev pri angloameriški vojaški upravi, ki bi morali dne 15. t. m. nastopiti svojo službo.

V poročilu, ki ga je izdala italijanska uradna agencija Ansa je navedeno, da je bilo na omenjenem sestanku največ govora o izbiri osebnosti, ki bodo zavzele mesto bivšega generalnega ravnatelja za civilne zadeve generala Whitelawa in mesto šefa direktorata in oddelka za notranje zadeve, ki je sedaj v rokah polkovnika Fodena, ki po odhodu generala Whitelawa opravlja tudi posle generalnega ravnatelja za civilne zadeve. Iz tega poročila je razvidno, da je bilo precej sporno stališče tudi glede osebnosti, ki

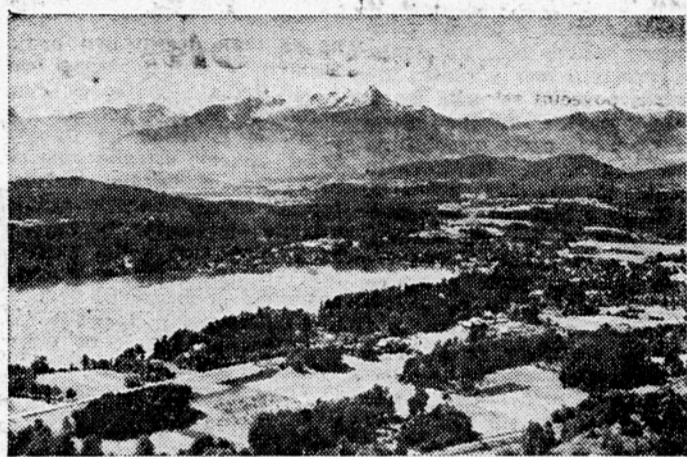
naj bi postala politični svetovalec generala Winterona. Poročilo poudarja, da bo moral ta svetovalec upoštevati askupno diplomatsko akcijo v interesu Trsta in rimske vlade. Izgleda, da se predstavniki rimske vlade in tržaških iredentističnih strank niso mogli zediniti glede imenovanja funkcionarjev, ki bodo po sklepih londonske konference dodeljeni anglo-ameriški vojaški upravi v Trstu. Predstavniki tržaških iredentističnih strank so zagovarjali stališče, da bi morali na ta mesta priti tudi ljudje iz njihovih vrst iz Trsta, medtem ko predstavniki rimske vlade stoji odločno na stališču, da morajo ta mesta zasesti le ljudje iz italijanskega zunanega ministrstva. Največ razpravljana je bilo okrog določitve političnega svetovalca generala Winterona, za katerega je bil po poročilu nekaterih listov imenovan član italijanskega konzulata v New Yorku Mazia. Tržaški iredentisti so hoteli, da bi prišel na to mesto predsednik tržaškega Lloydja Bruno Forti, medtem ko so se v Rimu

prvotno ogrevali za admirala grofa Rafaela De Courtena, visokega funkcionarja FINMARE iz Rima, ki je bil v Badoglievi vladi minister mornarice in kasneje tudi član Bonomijeve, Parrijeve in tudi ene De Gasperijeve vlade. Ker se niso mogli zediniti glede njegovega imenovanja za političnega svetovalca, so ga na zadnji skupščini tržaškega Lloydja imenovali v nov upravni svet, ter ga na ta način spravili iz Rima v Trst.

V Avstriji je na letovanju okrog 300 naših otrok

V Sekiri ob Vrbskem jezeru, slabih 9 kilometrov od Celovca je v Domu avstrijske socialistične mladine od 18. junija nastanjena slovenska mladinska zdravstvena kolonija, ki šteje skoraj 200 otrok iz vse Slovenije in 80 pevcev študentskega pevskega zbora »Tone Tomšič« ki je v koloniji dokončno pripravil svoj koncertni program za Slov. Koroško.

Istčasno je v mladinski zdravstveni koloniji v Pfeifferhofu pri Grazu 85 naših otrok, prve dni julija pa pride v Drobollach ob Baskem jezeru še ena skupina naših otrok. V tej koloniji bodo skupaj nemški, avstrijski in naši otroci. Avstrijski otroci bodo nastopili svoje zdravstveno letovanje v Crikvenici drugega julija.

Vrba je lep in zelo obiskan letoviški kraj ob zahodnem delu Vrbskega jezera. Deset kilometrov proti jugu leži že oestran Drave pod Karavankami v lepi Rožni dolini kraj Reka, kjer je v nedeljo nastopil študentski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane. — Slika kaže Vrbo z Vrbskim jezerom, Rožno dolino s Kepo v Karavankah, izza katerih gledajo na koroško stran vrhovi Julijskih Alp.

AFZ za Slov. Koroško. Mladinski pevski zbor, ki so ga v koloniji zbrali in uvečbali, je zapel gostij v pozdrav nekaj naših pesmi. Odobrovanju otrok je sledil nastop študentskega pevskega zbora s popolnim koncertnim programom, ki je bogato dopolnil ta lepi večer.

Prejšnjo nedeljo so se v Domu socialistične mladine ustavili rudarji iz Katzenburga, člani socialistične stranke in so odigrali šaljivo nogometno tekmo s študenti, ki se je končala z minimalno zmago študentov.

Mnogi obiskovalci, prav posebno pa še člani »Kinderfreude«, so se zelo čudili vzornemu redu in disciplini, ki vlada v naših kolonijah ter so izrazili željo, da bi se radi seznanili z našimi vzgojnimi metodami. Prav vsi, ki so obiskali kolonijo, so se zelo pohvalno izražali nad vedenjem otrok.

Prihodnji teden bo AFZ za Slovensko Koroško pripravila otrokom lep avtobusni izlet k Gospe Sveti in vojvodskemu prestolu ter v St. Rupert pri Velikovcu na grobove padlih partizanov. Otroci bodo ob tej priložnosti nastopili v bližnjih vaseh s svojim pevskim zborom.

Ni kolonisti so bili ob svojem prihodu s strani avstrijske socialistične stranke zelo pozorno sprejeti. Zadnje dni so obiskali kolonijo številni člani avstrijske socialistične stranke ter se zanimali za življenje v koloniji. Med obiskovalci je bil tudi predsednik »Kinderfreude« avstrijske socialistične stranke za Koroško, ki mu je študentski pevski zbor zapel v pozdrav nekaj naših narodnih pesmi. Kolonijo pa so obiskali že večkrat tudi številni predstavniki koroških Slovencev in njihovih množičnih organizacij. Na obisku je bil tudi jugoslovanski konzul v Celovcu tovariš Mitja Vošnjak. Najprisrčnejši izmed vseh obiskov pa je bil obisk tovarišice Ogrizove, predsednice

Sovjetska cenzura v Avstriji

Dunaj, 2. julija. Dunajski časopis »Die Presse« piše, da je sovjetska cenzura v Avstriji postopoma ostroila svoje ukrepe in uvedla zadnji čas snemanje telefonskih razgovorov z magnetofoni. Sovjetski cenzor na radijski postaji Ravag vedno bolj pogosto cenzurira in prepoveduje oddajanje raznih predavanj. Ti sovjetski ukrepi, pripominja »Die Presse« so prisilili avstrijsko vlado do tega, da je izdala odločitev, da bo speaker na radijski postaji namesto dosedanjega stavka »odpada mora odpasti« odšel s postaja poslušalcem, da je posamezno oddajo prepovedala sovjetska informacijska služba. Prosvetno ministrstvo pripravlja za novo šolsko leto oddaje za šolski pouk, o katerih bo že vnaprej obveščalo direktorje šol.

Proizvodnja premoga v Veliki Britaniji

London, 2. julija. (Tanjug.) Britansko ministrstvo za gorivo je sredi objavilo, da se je proizvodnja premoga v Veliki Britaniji v poslednjih šestih mesecih znatno povečala. V prvi polovici t. l. je znašala 1,5 milijona ton več kot v istem razdobju minulega leta.

Študentski pevski zbor je pel v Št. Jakobu, v Rožu in v Vrbi

Skupaj s skupino naših otrok, ki je odšla z zdravstveno mladinsko kolonijo v Sekiro ob Vrbskem jezeru, je odpotoval tudi študentski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane. V koloniji je dokončno pripravil svoj koncertni program, s katerim bo nastopil v različnih krajih Slov. Koroške.

Prejšnjo nedeljo popoldne je zbor prvič nastopil v Reki pri Št. Jakobu v Rožu. Studentje — pevci so v prvem delu koncerta zapeli koroško »ohceta«, v drugem in tretjem pa naše narodne, umetne in partizanske pesmi. Največje navdušenje sta želi pesmi Jutri gremo v napad in Pesem o Zilji, ki so ju morali ponoviti. Koncertni prireditvi je prisostvoval tudi jugo-

slovanski konzul v Celovcu Mitja Vošnjak, književnik Anton Ingolič ter drugi.

Na povratku iz Št. Jakoba se je pevski zbor ustavil v enem izmed najlepših letovišč na Koroškem — v Vrbi ob Vrbskem jezeru, kjer je popolnoma nenapovedan priredil promemadni koncert v koncertnem paviljonu. Privabil je mnogo letovističarjev ter zbudil veliko pozornost, zanimanje in iskreno priznanje vseh poslušalcev.

V okviru svojega koncertnega gostovanja na Koroškem bo zbor nastopil v nedeljo popoldne v Borovljah. Prihodonje dni pa bo celovška radijska postaja posnela na gramofonske plošče nekatere pesmi, ki jih bo pel naš študentski pevski zbor.

Sovjetska peta kolona na Švedskem

Stockholm, 2. julija (AFP). Odoor švedskega parlamenta za zunanje zadeve je na svoji zadnji seji proučeval sporočilo anketne komisije o napadu sovjetskih letal 13. in 16. junija na švedski letali. Na tej seji so prav tako proučevali sporočilo zunanega ministrstva o kršitvi švedskega ozemlja po sovjetskih letalih ter odgovor sovjetske vlade na švedsko noto o vohunskem delu nekaterih članov sovjetskega diplomatskega predstavništva v Stockholm. Sodiijo, da bo po proučitvi teh sporočil švedska vlada poslala novo noto vladi ZSSR.

Na Švedskem je že celih deset let popolnoma neovirano delala čedalje močnejša sovjetska vohunska skupina, ki jo je ustanovil in vodil Johan Fritjof Enbom, ki je imel v seznanju sovjetskih vohunov ime »Mikael«. Enbom je bil pred drugo svetovno vojno železniški uradnik v obmejnih švedskih krajih in je kmalu prišel do prepričanja, da bo Sovjetska zveza pomandrala Švedsko. Napravil je načrt, kako bi pripomogel do zavzetja najvažnejšega severnega mesta Bodena. V to trdnjavo bi vtihotapil nekaj svojih ljudi, po potrebi pa bi tudi po-

slal tja celo četo, ki bi se poslastila arzenala. To četo bi polastila v plombiranem železniškem vagonu. Do izvedbenega načrta sicer ni prišlo, pač pa je Enbom dobival najrazličnejše druge naloge od sovjetske obveščevalne službe ter je polnih deset let izpolnjeval vse njene naloge. Naključje je hotelo, da je v sentimentalnem razpoloženju zadnjega božičevanja nekim svojim znancem izblebetal nekaj svojih načrtov in idej in da so prav takrat osumili vohunstva tudi nekateri mornarskega podoficirja, o katerem pa niso niti slutili, da spada med dobro organizirano Enbomovo vohunsko skupino.

Na razpravi na sodišču v Stockholm pripovedujejo vsi oboženci, kako je bilo njihovo delo organizirano in kako so se pod različni gesli shajali s člani sovjetskega diplomatskega predstavništva. Glavni oboževalec Enbom je prav zaradi tega, da bi imel več uspeha v svojem vohunskem delu, postal že med vojnimi sotrudniki komunističnega glasila za severno Švedsko, ker je, kakor sam pravi na razpravi, spoznal, da je komunistična stranka samo podružnica sovjetskega imperializma.

Iz'ave predsednika angleške vlade

London, 2. jul. (Tanjug) Britanski Spodnji dom je sredi zavrnil s 300 proti 270 glasovom resolucijo laburistične opozicije, ki izraža nezaupnico vladi zato, ker ni zagotovila posvetovanja v Washington, še preden so bile bombardirane električne naprave na reki Jalu. Proti resoluciji so glasovali poleg konservativcev tudi liberalni poslanci. Laburistični poslanec Hughes se je edini vzdržal glasovanja, češ da je pacifist in da ne more glasovati, kadar gre za vojno. Po raznih govornikih je spregovoril predsednik vlade Churchill, medtem pa je nastal incident, ki je trajal 4 ure. Laburistična poslanka Silverman in Bevan sta onemogočila Churchill, da bi prebral besedilo izjave, ki jo je neuradno dal Acheson pred britanskimi poslanci v Westminsteru, poudar-

jaajo, da je to besedilo ameriškega zunanega ministrstva nepopolno.

Churchill je razložil stališče konservativne vlade do korojskega vprašanja in izjavil, da Velika Britanija v sedanjem razdobju volilne kampanje v ZDA ne sme v tem oziru postavljati preostrih zahtev. Churchill je razložil stališče vlade v zvezi z bombažiranjem na reki Jalu. Izrazil je obžalovanje, da se niso poprej posvetovali o tem z britansko vlado, pri čemer je pripomnil, da so bili v Koreji bombardirani le vojaški objekti. Churchill se je strinjal z načelom, da ni treba reparirati tistih vojnih ujetnikov, ki se nečjejo vrniti domov.

Minister brez listnice Salwin Lloyd je potem uradno obvestil Spodnji dom, da je ameriška vlada privolila v imenovanje predstavnika čet Britanske skupnosti narodov za pomočnika poveljnika oboževanih sil Združenih narodov na Koreji. Po njegovih besedah je bilo sklenjeno, da bo ta predstavnik britanski general.

BERITB
ponedeljsko izdajo
»Slovenskega poročevalca«
Mesečna naročnina din 300

Iz socialističnega gibanja v nekdanji Sloveniji

Prvi veliki boj slovenskega delavstva

Bes vsega meščanstva nad prvimi socialisti v Sloveniji je popolnoma potrdil Leninove besede, da se buržuazija stokrat bolj boji samostojnosti delavskega razreda kot katere koli reakcije in da so vsi nauki o nerazrednem socializmu in nerazredni politiki nemišelniki, opogumil pa je tudi vse izkoriščevalce slovenskega delavstva. Svoj pritisk je najbolj povečala Trboveljska premogokopna družba, ki je mislila, da je delavstvo popolnoma potlačeno in prestrašeno, ker so Zelezničar in drugi »krvavci« za dolga leta spravljani v ječah.

Zgodilo pa se je nekaj nepričakovane. Dopisnik iz Zagorja je 31. julija 1889 takole poročal »Slovenec«: »Ko smo večkrat brali o stavkujočih delavcih v raznih krajih, smo mislili, da pri nas ni kaj takega

mogoče, ker je pri nas tako dobro, mirno ter potrpežljivo ljudstvo, da bi skoraj smel na njem drva cepiti, ne da bi se bilo treba kaj hudega od njega bati. Ali pregovor pravi: »Kadar voda do vrha prikipi, gre čez«. Vrelo je tudi med našimi delavci že dolgo in zdaj je prišlo do stavke nekako samo od sebe. V nedeljo, 21. julija je bilo v našem rudniku zapovedano delati celo tesarjem. To je bila voda na razbeljeno železo...«

Tako se je 22. julija 1889 začela velika stavka slovenskih rudarjev in to je bilo teden dni po ustanovitvi druge internacionale v Parizu. Slovenske rudarje je dosegel glas o stavki njihovih bratov po delu in življenju, bližnjih rudarjev v gornjestaških revirjih, kamor je bil že marsikdo iz Slovenije odšel s treburhom za kruhom. V

premogovnikih okrog Leobna se je začela stavka že 15. julija — teden dni pred stavko v Zagorju. Ko so prišli v Zagorju, v ponedeljek 22. julija ob šestih zjutraj nočni delavci iz jame in bi morala stopiti na delo dneva skupina, so se vsi skupaj uprli. Okoli 700 jih je bilo, a srca so vsi enega duha, enega srca: nihče ne gre več na delo, dokler Trboveljska premogokopna družba ne izpolni upravičenih zahtev. Prav tako so storiili naslednji dan rudarji v Trbovljah in Hrastniku ter delavci Trboveljske cementarne.

Pri tem boju pa že v prvih dneh tudi meščanski tisk ni bil na strani delavskih izkoriščevalcev. »Slovenski narod« je 26. julija pisal: »Razmere delavcev že niso bile več človeške. Kopači so služili po 80, drugi delavci pa po 60 krajcarjev. Delo je trajalo združeno 12 ur in je vsak delavec 1 teden delal 12 ur ponoči, drugi teden pa 12 ur podnevi, kadar pa se je ta turnus menjaval, je menjali delati združeno 24 ur. Od pčile svoje mezde je moral kupovati olje za luč plačevati odstotke v rudniško skladiščno in

mu je tako od mezde 80 ali 60 krajcarjev ostalo samo 60 ali 40 krajcarjev. Rudnik pa je imel tudi svoje konsumno društvo, pri katerem so morali delavci kupovati živež in vse blago, ki je bilo največkrat preležano in staro.«

Značilno je, da so nekdanji rudarji v rudnikih samostojnih zasebnih podjetnikov boljše živeli. Tako je bila n. pr. v rudniku na Ojstrem pri Trbovljah, ki ga je Trboveljska premogokopna družba prevzela nekaj let pred veliko stavko 1889. Ker so se razmere pod novimi gospodarji poslabšale, je prišlo takrat do prve rudarske stavke ali do prve stavke industrijskega delavstva v Sloveniji, ki pa je trajala samo tri dni.

V trboveljske revirje so poslali mnogo vojaštva, čeprav so vsi listi pisali, da poletka stavka popolnoma mirno. Taka poročila podjetju niso bila všeč in je zato skrbelo, da je prišla v liste vest o aretaciji »nevarnega agitatorja iz Nemčije« »Slovenski narod« je poročal, da so aretirali »nemškega agitatorja Trinkausa«, ki so ga hoteli de-

lavci osvoboditi, kar pa se jim niso posrečilo. Po nekaj dneh je bilo to poročilo popravljeno z ugotovitvijo, da ni bilo nobenega delavskega nasilja ali izgrede, nazadnje pa sta »Slovenec« in »Slovenski narod« po poročilih svojih dopisnikov ugotavljala da Josip Trinkaus, ki so ga izročili sodišču, sploh ni nemški agitator, temveč rojak iz St. Janža na Dolenjskem, ki je prej nekdanji, kakor mnogi drugi slovenski rudarji, delal nekaj časa v nekem nemškem rudniku, potem pa že več let v Trbovljah. Tej ugotovitvi je bilo dostavljeno: »Trinkaus sploh ni bil agitator; prvi agitator je bil slab zaslužek rudarjev, drugi pa surovo obnašanje načelnikov, ki so rudarje stiskali kakor svoje sužnje.«

»Slovenski narod« je 1. avgusta pisal takole: »V Trbovljah in v Zagorju skoro nikjer ni videti stavkujočih delavcev. Razšli so se po okolici ter mlajajo, kosijo in opravljajo druga dela pri kmetih, da si zaslužijo živež. Orožniki hodijo po vaseh in »nagovarjajo« delavce, naj se vrnejo. Delavci pa tega nečjejo storiti.« — V drugem tednu so

ca, Streklejca v Semic in dalje na Črmošnjice, kjer bo 16. julija popoldne predala zastavo novomeški patrulji. — Stranska patrulja bo šla iz Radovice preko Draščev, Božakovega in Rosalnica v Metliko, od tam naprej preko Lokvice, Suhorja in Jugorja na vrh Gorjancev, kjer bo predala zastavo novomeški patrulji na Trdinovem vrhu.

Novomeška patrulja bo šla iz Črmošnjic na Laze, preko Uršnih sel in Draganjih sel v Dolenjske Toplice, dalje preko Podturna, Podhoste, Soteske, Straže in Zaloga v Novo mesto. Patrulja iz Trdinovega vrha bo šla mimo Gospoditne, preko Gabrja, Hrušice in Zabeje vasi v Novo mesto. Tretja patrulja bo prevzela zastavo od krške patrulje na Bučki in bo šla preko Skocjana, Zbur, Šmarjete, Šmarjških Toplic, Otočca in Trške gore v Novo mesto. Združena patrulja bo nato nadaljevala pohod preko Kuzarjevega kala, Frate, Ajdovca, Dvora, Žužemberka, Dobrnica, Vrh-Trebnja, Trebnjega, Lukovca, Rihpolca, Češnjic, Trebelnega, Mokronoga, Mirne, Sv. Križa, Cateža in Primiljske Kovače na Veliki gaber, kjer bo predala zastavo in pozdrave patrulji ljubljansko-okoliškega okraja. V vseh krajih, koder bodo hodile partizanske patrulje, bodo partizanski mitingi in prireditve, v mestih pa tudi parade in povorke.

trulja, ki bo odšla na pot z vinorodnih Haloz, bo prečkala tudi Zasavje. Iz območja zasavskih revirjev bo dospela 20. julija na Vače, kjer jo bodo sprejeli bivši partizani Zasavskega odreda. Nato bo prehodila ta patrulja gozdove in vasi v okolici Vač, Ponočič, Litije, Smartna, Zavrtniške doline, na Štango, nakar se bo povzpela na Janče, kjer so bili maja 1942 hudi bojni naših borec z mnogo močnejšim sovražnikom. V ponedeljek 21. julija bodo oddali bivši borci Zasavskega odreda bojno zastavo borcem ljubljanske okolice v Besnici. V Litiji so imeli za pripravo partizanskih patrulj v nedeljo sestanek. Tu so sestavili celoten program in izvolili štab patrulj. Za komandanta štaba je bil izvoljen predsednik občinske Zveze borec Franci Gorenc, člani štaba pa so mnogi stari borci. Za gibanje na litijskem terenu v dolžini okrog 25 km bodo sestavili tri patrulje, in sicer eno za progo Vače—Litija, drugo za kraje ob progi Litija—Janče, tretjo pa za progo Janče—Besnica. Za zaključek patruljnega pohoda bodo imeli 20. julija popoldne partizanski miting v Zavrtniku pri Litiji. Vse zasavske organizacije Zveze borec bodo sestavile skupno spomenico, ki jo bodo patrulje 22. julija predale Glavnemu odboru Zveze borec v Ljubljani. V njej bodo poročale o delu in življenju na terenu. Patrulje bodo med pohodom obiskale tudi vse nekdanje partizanske aktiviste in vse one, ki so podpirali naše osvobodilno gibanje.

V Zasavju bodo praznovali Dan vstaje nadevstevano in z mnogimi prireditvami. Glavni poudarek bo na partizanskih patruljah. Stajerska pa-

Mile Klopčič - direktor ljubljanske Drame

Pred nekaj dnevi je bil imenovan za novega direktorja ljubljanske Drame Mile Klopčič, pesnik, prevajalec in ugleden slovenski kulturni delavec.

Rodil se je tisoč devetstopenega v L'Hopitalu v Lotaringiji kot sin slovenskega rudarja. Tudi kasneje v domovini je svojo mladost preživel med rudarji. Njihova vsakdanja socialna beda in njihova revolucionarna borbenost za pravičnejšo prihodnost sta bila motiva, ki sta navdihnili mladega pesnika in odločila njegovo umetniško ter življenjsko pot. Z devetnajstimi leti je izdal prvo zbirko, ki je nosila zanosen naslov »Plamteči okovis«, kakor sta bila zanosna in uporniška tudi njena vsebina ter duh mladega ustvarjalca. Velik dogodek v slovenski literaturi pa je pomenila druga Klopčičeva knjiga, »Preproste pesmi«, ki so izšle deset let kasneje. Preproste so bile po svoji trdnosti in plemeniti proletarski zavesti, prav tako pa tudi po obliki, v najboljšem smislu, saj so v času ekspresionističnih ter podobnih iskanj pokazale pesni-

ško pot, ki je rodila najboljše sadove.

Enakovredno poglavje Klopčičevega dela pomenijo njegovi prevodi v prozi ter zlasti v poeziji. Različne svoje pesniške prevode je pred nedavnimi zbral v

knjigi »Divji grm«, najvažnejše pa je njegovo prevajanje izbrnega izbora iz Puškina.

Ob imenovanju na odgovorno in pomembno mesto v slovenskem kulturnem življenju Mileto Klopčiču iskreno čestitam!

stavka prenesla tudi v premogovnik v Zabukovici, kjer pa se je lastnik rudnika že po treh dneh z delavci pogodil. Tudi v Breznu in Hudi jami sta se podjetnika hitro pobotala z delavci. Trboveljska premogokopna družba si je skušala pomagati s stavkocazi, oblast pa je sporazumno z družbo začela odganjati stavkujoče rudarje in njihove družine v domovinske občine. Po vaseh in gozdovih so vojniki in orožniki lovili delavce. Iz rudniških stanovanjskih hiš so s silo izgnali rudarske družine. Orožniki in vojniki so metali hišno opravno na cesto. Z raznimi prevetozami so izvabili iz gozdov in vasi nad 300 rudarjev, a ker so rudarji dejali, da ne pojejo na delo, dokler ne izpolnijo njihovih zahtev, so jih vojniki obkolili, odgnali na železniško postajo ter potem s posebnim vlakom odpeljali v Celje. V Celju so bili prenapolnjeni vsi zapori in na dvorišču okrožnega sodišča je bilo polno rudarjev, njihovih žen in otrok.

V knjigi »Trideset let stajerskega delavskega gibanja 1890—1920« je dr. Michael Scha-

Kam z odpadnim premogom naših rudnikov?

Rudnikom ne bi bilo pomagano s prevzemom termoelektarn

Pri naših premogovnikih se čedalje bolj kopičijo zaloge odpadnega premoga, zdroba in prahu, ki ga ni mogoče prodati. Največji potrošniki tega premoga — termoelektarne — ga prav sedaj v polneti dobi potrebujejo zelo malo. V pogojih novega gospodarskega sistema, ko je sklad za plače odvisen od doseženih gospodarskih uspehov podjetja, skušajo povsod varčevati z električno energijo. Ob manjši potrošnji električne energije in zadostni vodi za obratovanje hidroelektarn je potreba po dopolnilni električni energiji iz termoelektarn zelo majhna. Tako se prav v teh mesecih kopičijo zaloge odpadnega premoga pri rudnikih, ki bodo verjetno še naraščale, in sicer vsaj do jeseni, ko se poveča potreba po električni energiji iz termoelektarn in s tem tudi potrošnja odpadnega premoga.

Seveda imajo zaradi tega kopičenja zalogo kolektivni naših premogovnikov skrb, kam z odpadnimi vrstami premoga. Prav tako jih skrbi, kako bo s skladišč za plače, če bodo zaloge še naraščale. Zato skušajo najti izhod na ta ali drug način. Tako so prišli na misel, ki se ni izkazala za sprejemljivo. Termoelektarne naj bi prišle v sestavi rudnikov. Po tej poti mislijo, da bi lahko dosegli večjo porabo odpadnega premoga v termoelektarnah in se razne druge koristi. Toda stvar ni tako preprosta, kakor se morda zdi na prvi pogled. Če bi prišle termoelektarne v sestavi rudnikov, pa bi glede režima proizvodnje ostale vključene v obstoječem elektroenergetskem sistemu, tedaj se potrošnja premoga v teh elektarnah ne bi nič spremenila. Vprašanje oddaje premoga bi ostalo nadalje nerešeno. Če bi se pa termoelektarne po prevzemu izločile iz enotnega elektroenergetškega sistema in bi rudniki trošili le termoelektarne, bi se delo velika škoda, ker se stroji kmalu pokvarijo. Nekako naj bi se uredilo, da bi kmetije za zatiranje škodljivcev plačevali poseben prispevek. Svet je na svoji seji v glavnem sprejel predloge odbora, ki jih je še dopolnil s predlogom, naj o prispevku kmetov za rastlinsko zaščito razpravljajo zbori volivcev in o njem odločijo. Priporočeno je bilo tudi, naj bi se za namene borbe proti rastlinskim škodljivcem začeli deloma izkoriščati skladi za obnovu gozdov, pri katerih so že lepi milijoni, ki pa še niso skoraj nič izkoriščeni.

Odbor za industrijo in obrt je na svoji seji zlasti razpravljalo o vprašanih nekaterih dosedanjih lokalnih podjetij, v katerih trnarnah, kakor jo narekujejo potrebe, ni mogoče ustreči. Ekonomsko docela neutemeljeno bi bilo, če bi kurili premog za proizvodnjo energije v termoelektarnah, dokler isto količino energije lahko dobimo iz hidroelektarn brez dodatnih stroškov. Če bi pustili neizkoriščeno teči vodo, čez jez hidroelektarne, bi to predstavljalo s stališča skupnosti nič manjšo škodo, kakor, če bi vrgli odpadni premog v Savo.

Gospodarski svet ljubljanskega okoliškega okraja na delu

pa ta ukrep nikakor ni v skladu z demokratizacijo ljudske oblasti. Ustavili smo se le ob delu vprašan, ki so jih načelniki odbor in ki je o njih dokončno odločil gospodarski svet. Ob tem je treba poudariti še to, da je na odboru kakor tudi v svetu prišla do izraza demokratičnost teh organov ter so vsi člani iznašli svoja mnenja in priporočila, ki so bili tudi upoštevana v sklepkih, ki so bili res kolektivni, pri čemer ni bilo

opaziti kakšnega odločilnega vplivanja predsednika sveta ali predsednikov posameznih odborov. Tu in tam se čuti, da posamezni člani niso dovolj doma v zakonskih predpisih, kar seveda lahko negativno vpliva na pravilnost razprave in sklepov; nadalje je opaziti zlasti pri obravnavanju problemov proizvodnje, da posamezni člani še vedno na te probleme gledajo preozko v smislu zgolj lokalnih potreb, medtem ko pozabljajo na potrebe celote.

Novo ureditev postopka pri odločitvi delovnega razmerja delavcev in uslužbencev v gospodarskih organizacijah, ki se izvaja od aprila t. l. na podlagi istoimenske uredbe in navodil k tej uredbi (Ur. l. FLRJ št. 20 in 26/52), je zajela samo stran teh odločitev, to je primere, ko daje odločitev podjetje ali druga gospodarska organizacija ali zasebni delodajalec (obrtnik). Za obratne primere, to je tiste, ko daje odločitev delavec, uslužbenec ali namestitev v gospodarstvu (podjetju, gospodarski organizaciji ali zasebnemu delodajalcu-obrtniku), pa je ostala v veljavi prejšnja ureditev, kot jo določata oba glavna vira za urejevanje delovnih (službenih) razmerij: zakon o državnih uslužbencih in uredba o ustanovitvi in prenehanju delovnih razmerij (oba iz leta 1948). Ta ureditev je bila naslednja:

a) v primeru, ko je odločeval uslužbenec v gospodarstvu, je moral obravnavati to odločitev obvezno posebno personalna komisija pri direkciji oz. višjem združenju ali organizaciji; ta komisija je ocenila razloge in odločila, ali ostane odločitev v veljavi ali ne. Zoper odločbo personalne komisije uslužbenec ni imel pritožbe, temveč se je zoper odločbo o prenehanju delovnega razmerja, ki jo je uslužbenec izdal njegov neposredni starišča na podlagi mnenja personalne komisije. V tej pritožbi pa uslužbenec ni smel navedati razlogov odločbe, ker je o njih že dokončno odločila personalna komisija. Če je bila z drugostopno odločbo (višjega

starešine) kršena kaka zakonita uslužbenčeva pravica, je imel prizadeti še pravico tožbe na okrožno sodišče, ki je o stvari dokončno odločilo (18. člen zakona o državnih uslužbencih); b) v primeru, ko je dal odločitev delavec v gospodarstvu, je lahko nasprotna stranka izpodbijala umestnost odločbe pred posebno komisijo za delovne spore, obstoječo pri podjetju ali drugi gospodarski organizaciji ali pri okrajnem (mestnem) svetu za ljudsko zdravstvo in socialno politiko. Ta komisija je dokončno odločila o tem, ali ostane odločitev v veljavi; edino v primeru, kadar je šlo za odškodninske zahtevke ali za zahtevke iz naslova plače, je prizadeta stranka lahko vložila tožbo na pristojno okrajno kot delovno sodišče po zakonu o reševanju delovnih sporov iz leta 1946;

c) enako se je obravnavala tudi odločitev, ki sta jo dala svemu delodajalcu namestitev v zasebnem podjetju gospodarstva ali uslužbenec v družbenem podjetju gospodarstva (izraz namestitev rabimo danes samo še v zasebnem podjetju gospodarstva!). Tudi tu je bil možen ugovor na komisijo za delovne spore in potem še tožba na delovno sodišče kot pod b).

II. Ta toga administrativna ureditev odločbe ni bila v skladu z demokratizacijo, ki za njeno bolj in bolj tudi delovna razmerja v naši družbi. Zato je bilo že nekaj časa sem jasno, da bodo morale prej ali pozneje pasti ovire, ki jih je postavil zakonodajalec leta 1948 prostemu

menjen mladim kadrom, ki ga je napisal inž. I. Volkovič (Zagreb). Potrebna izhodna moč ojačevalnika za reprodukcijo govora in godbe. Tudi v to številko so uvrščene »Zanimivosti iz tehnike in gospodarstva«. Kot stalna priloga letošnjega letnika Elektrotehniškega vestnika izhajajo prispevke univ. prof. dr. inž. V. Bedjanica: »Navitja transformatorjev in električnih strojev.« Medtem je izšla še 3-4. številka Elektrotehniškega vestnika. Branko Berkeš iz Zagreba je prispeval razpravo Vzporedni nihajni krog. Fedor Jelusič iz Zagreba poroč. o prvem kablu za napetost 115 kilovoltov, montiranem v Juoslaviji (Vindol). ki ga je dobavil, neka švicarska tvrdka. V tej dvojni številki so še prispevki: Kaskadni generator (Edvard Cilenšek, Ljubljana), Frekvenčna

modulacija (Darko Kaifež, Ljubljana), Kondenzator v tehniki jakega toka (Radiivo Poženel, Ljubljana) itd. Iz prve dvojnje številke se nadaljuje opis nekaterih novih odkritij v elektrotehniki (Marjan Brezinaček, Zagreb). V prvi dvojni številki je začel Elektrotehniški vestnik objavljati pregled dela — dosedanjih ekspertiz — izdelanih in institutu za elektr. gospodarstvo v Ljubljani, ki se nadaljuje. Prav zanimivo je tudi nadaljevanje poročila Vladimirja Slebinerja iz Beograda o svetovni energetski konferenci v letu 1950 v Londonu. Stalne rubrike: Drobci iz elektrotehniške prakse, Zanimivosti iz tehnike in gospodarstva. Konferenca. Nove knjige in časopisi zaključujejo 3-4. številko Elektrotehniškega vestnika.

Omenimo še to, da je Elektro, tehniški vestnik od nedavnega tudi glasilo Znanstvenega instituta za elektrotehniško gospodarstvo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Revija je seveda še naprej glasilo fakultete za elektrotehniko na Tehniški visoki šoli v Ljubljani.

Oglejmo si na kratko zanimivo vsebino zadnje številke. Elektrotehniški vestnik. Na začetku je kratak uvodnik: Ob 20. obletnici Elektrotehniškega vestnika. Sledi članek inž. M. Plačarja: Prispevek k problemu Vidmarjevega napetostnega efekta v dolgih prenosnih prosoh. Kakor je znano, izhaja Elektrotehniški vestnik že od leta 1947 tudi v srbskohrvatski izdaji. Na ta način se je razširil krog slovenskih tudi v ostalih naših ljudskih republikah. Inž. Oto Lukičič (Zagreb) objavi, na primer, v zadnji številki članek: Signalizacija narave s pomožnimi releji domačega izdelka v električnih centralah. Inž. J. Ličar (Beograd) je prispeval članek: Formiranje vodnih hlašenih živostrebnih usmernikov z jekleno posodo. Omenimo naj še redni prispevek na

delu rudnikov, glede dražjih analiz itd. ne bo težko najti primerne rešitve. Seveda pa lahko elektrane plačajo premog le po njegovi kalorični vrednosti. Sploh bo treba temeljito proučiti cene odpadnega premoga, zlasti če hočemo iskati rešitev z večjo proizvodnjo električne energije za izvoz. Posebno rešitev pa bo treba najti za odpadni premog iz Velenja, vsaj za čas, dokler ne bo zgrajena nova velika termoelektrarna v Soštanju, ki bo urejena za potrošnjo premogovnega prahu. V ostalem pa je treba imeti pred očmi, da bodo naše termoelektarne malo obremenjene in bodo trošile malo premoga le do trenutka, ko bo začela obratovati elektrizolizna nove velike tovarne glinice v Strnišču, ki bo naš največji potrošnik električne energije. (fs)

Delavci in uslužbenci v gospodarstvu lahko prosto odpovedujejo delovno razmerje

OPPOVEDOVANJU delovnih (službenih) razmerij v zakonu o državnih uslužbencih in uredbi o ustanovitvi in prenehanju delovnih razmerij. In res je sedaj padla prva taka ovira: z dodatno uredbo k že omenjeni uredbi o postopku pri odločitvi delovnega razmerja v gospodarskih organizacijah (dodatna uredba je objavljena v Ur. l. FLRJ št. 33/52) je bila odpravljena pristojnost personalnih komisij in komisij za delovne spore tudi za primer, kadar daje odločitev delavec, uslužbenec ali namestitev v gospodarstvu. Te odločitve niso podvržene več nobeni naknadni presoji, temveč ostanejo veljavne v vsakem primeru, da so le v skladu z veljavnimi zakonskimi predpisi (termin odločbe, dolgotrajna odločitev rok itd.). Sedaj je možna torej le še tožba nasprotni stranke na okrajno kot delovno sodišče v primerih, kadar je bila odločitev protizakonita; zaradi same primernosti (umestnosti) odločbe pa ni nikakega pravnega sredstva več.

Stem se je torej precej pomestilo doslej zelo zapleteno stanje pri odločitvi delovnega razmerja v gospodarstvu in hkrati sprostila odločitev tam, kjer daje odločitev delavec, uslužbenec ali namestitev v gospodarstvu. Brez dvoma bo treba iti po tej poti naprej in sprostiti tudi odločbe, ki jih dajejo uslužbenci in delavci v državni upravi. To bi se izvedlo na ta način, da bi se odpravili tudi v državnih uradih in zavodih tisti organi, ki so imeli doslej nalogo, zavirati prosto odpovedovanje delovnega (službenega) razmerja v državni upravi: to je personalnih komisij (za uslužbence) in komisij za delovne spore (za delavce).

„Elektrotehniški vestnik“ v 20. letu izhajanja

modulacija (Darko Kaifež, Ljubljana), Kondenzator v tehniki jakega toka (Radiivo Poženel, Ljubljana) itd. Iz prve dvojnje številke se nadaljuje opis nekaterih novih odkritij v elektrotehniki (Marjan Brezinaček, Zagreb). V prvi dvojni številki je začel Elektrotehniški vestnik objavljati pregled dela — dosedanjih ekspertiz — izdelanih in institutu za elektr. gospodarstvo v Ljubljani, ki se nadaljuje. Prav zanimivo je tudi nadaljevanje poročila Vladimirja Slebinerja iz Beograda o svetovni energetski konferenci v letu 1950 v Londonu. Stalne rubrike: Drobci iz elektrotehniške prakse, Zanimivosti iz tehnike in gospodarstva. Konferenca. Nove knjige in časopisi zaključujejo 3-4. številko Elektrotehniškega vestnika.

Omenimo še to, da je Elektro, tehniški vestnik od nedavnega tudi glasilo Znanstvenega instituta za elektrotehniško gospodarstvo pri Slovenski akademiji znanosti in umetnosti. Revija je seveda še naprej glasilo fakultete za elektrotehniko na Tehniški visoki šoli v Ljubljani.

Oglejmo si na kratko zanimivo vsebino zadnje številke. Elektrotehniški vestnik. Na začetku je kratak uvodnik: Ob 20. obletnici Elektrotehniškega vestnika. Sledi članek inž. M. Plačarja: Prispevek k problemu Vidmarjevega napetostnega efekta v dolgih prenosnih prosoh. Kakor je znano, izhaja Elektrotehniški vestnik že od leta 1947 tudi v srbskohrvatski izdaji. Na ta način se je razširil krog slovenskih tudi v ostalih naših ljudskih republikah. Inž. Oto Lukičič (Zagreb) objavi, na primer, v zadnji številki članek: Signalizacija narave s pomožnimi releji domačega izdelka v električnih centralah. Inž. J. Ličar (Beograd) je prispeval članek: Formiranje vodnih hlašenih živostrebnih usmernikov z jekleno posodo. Omenimo naj še redni prispevek na

delu rudnikov, glede dražjih analiz itd. ne bo težko najti primerne rešitve. Seveda pa lahko elektrane plačajo premog le po njegovi kalorični vrednosti. Sploh bo treba temeljito proučiti cene odpadnega premoga, zlasti če hočemo iskati rešitev z večjo proizvodnjo električne energije za izvoz. Posebno rešitev pa bo treba najti za odpadni premog iz Velenja, vsaj za čas, dokler ne bo zgrajena nova velika termoelektrarna v Soštanju, ki bo urejena za potrošnjo premogovnega prahu. V ostalem pa je treba imeti pred očmi, da bodo naše termoelektarne malo obremenjene in bodo trošile malo premoga le do trenutka, ko bo začela obratovati elektrizolizna nove velike tovarne glinice v Strnišču, ki bo naš največji potrošnik električne energije. (fs)

delu rudnikov, glede dražjih analiz itd. ne bo težko najti primerne rešitve. Seveda pa lahko elektrane plačajo premog le po njegovi kalorični vrednosti. Sploh bo treba temeljito proučiti cene odpadnega premoga, zlasti če hočemo iskati rešitev z večjo proizvodnjo električne energije za izvoz. Posebno rešitev pa bo treba najti za odpadni premog iz Velenja, vsaj za čas, dokler ne bo zgrajena nova velika termoelektrarna v Soštanju, ki bo urejena za potrošnjo premogovnega prahu. V ostalem pa je treba imeti pred očmi, da bodo naše termoelektarne malo obremenjene in bodo trošile malo premoga le do trenutka, ko bo začela obratovati elektrizolizna nove velike tovarne glinice v Strnišču, ki bo naš največji potrošnik električne energije. (fs)

delu rudnikov, glede dražjih analiz itd. ne bo težko najti primerne rešitve. Seveda pa lahko elektrane plačajo premog le po njegovi kalorični vrednosti. Sploh bo treba temeljito proučiti cene odpadnega premoga, zlasti če hočemo iskati rešitev z večjo proizvodnjo električne energije za izvoz. Posebno rešitev pa bo treba najti za odpadni premog iz Velenja, vsaj za čas, dokler ne bo zgrajena nova velika termoelektrarna v Soštanju, ki bo urejena za potrošnjo premogovnega prahu. V ostalem pa je treba imeti pred očmi, da bodo naše termoelektarne malo obremenjene in bodo trošile malo premoga le do trenutka, ko bo začela obratovati elektrizolizna nove velike tovarne glinice v Strnišču, ki bo naš največji potrošnik električne energije. (fs)

delu rudnikov, glede dražjih analiz itd. ne bo težko najti primerne rešitve. Seveda pa lahko elektrane plačajo premog le po njegovi kalorični vrednosti. Sploh bo treba temeljito proučiti cene odpadnega premoga, zlasti če hočemo iskati rešitev z večjo proizvodnjo električne energije za izvoz. Posebno rešitev pa bo treba najti za odpadni premog iz Velenja, vsaj za čas, dokler ne bo zgrajena nova velika termoelektrarna v Soštanju, ki bo urejena za potrošnjo premogovnega prahu. V ostalem pa je treba imeti pred očmi, da bodo naše termoelektarne malo obremenjene in bodo trošile malo premoga le do trenutka, ko bo začela obratovati elektrizolizna nove velike tovarne glinice v Strnišču, ki bo naš največji potrošnik električne energije. (fs)

Pred Dnevom vstaje

PSLOVENSKI POROČEVALEC

Glavno poveljstvo slovenskih partizanskih čet poroča:

Okupatorji so v preteklem tednu poskušali znova dobiti nadzor nad cesto Kočevje—Brod nad Kolpo. Z uporabo velikih sil in znatnimi izgubami se jim je posrečilo zasesti nekaj točk na tej cesti in nekaj točk, ki cesto z boka varujejo. Partizani 2. bataljona NO so nudili okupatorjem odločen upor in jim prizadeli krvave izgube. Ker so se okupatorji v zasledenih točkah utrдили, so partizani začeli z likvidacijo novih okupatorskih postojank. Tako so že v noči od 22. do 23. t. m. napadli Italijane v Banji Loki. Po ogorčeni večurni borbi so Italijani zbežali iz Banje Loke v paničnem neredu. V bojih so stali rami ob rami z našimi borci tudi bratski hrvaški partizani. Komandir hrvaške čete тов. Jastreб je pri naskoku na italijanske utrdbe padel junške smrti na slovenski zemlji in tako s svojo krvjo še bolj utrdil bratstvo slovenskega in hrvaškega naroda. Partizani so v tej bitki dobili nekaj novega orožja, mul, opreme in municije ter ujeli 4 italijanske vojake in potoliki okoli 40 Italijanov.

Naknadno smo zvedeli, da je v prejšnji splošni italijanski ofenzivi proti osvobojenemu ozemlju prišlo do večje bitke pri Mačkovicu v bližini Novega mesta. Tu so partizani 2. bataljona NO odbili italijansko kolono, ki je prodirala proti Trski gori s tanki in bila podprta od artiljerije. Trije tanki so bili onesposobljeni. Veliko število italijanskih vojakov je bilo ubitih. Naši niso imeli žrtev.

V pridobivanju orožja je ta teden prednjačila belokranjska četa. 20. t. m. so belokranjski partizani napadli utrjeno italijansko posadko ob preduro v Rožnem dolu pod Gorjanci. Pobili so 5 Italijanov, 4 ujeli ter odnesli le vojni plen: 3 strojne puške, 4 rezervne cevi za strojne puške, 5 pušk, 45 bomb in nad 2000 nabojev.

Slovenski poročevalec, 14. julija 1942.

Vprašanja in odgovori

VPRASANJE: Ali nagrada, ki jo študent dobiva v času letne prakse, vpliva na pravico njegovih staršev do otroškega dodatka zanj?

ODGOVOR: Ne vpliva, če so sicer izpolnjeni pogoji po uredbi o otroških dodatkih.

VPRASANJE: Ali ima oseba, ki je uposobljena za razmerje prenehalo zaradi bolehnosti sporazumno s podjetjem v decembru lanskega leta, pravico do oskrbine po predpisih uredbe o oskrbini in o drugih pravicah oseb, ki zlasti niso v delovnem razmerju?

ODGOVOR: Nova ureditev oskrbine v času nezaposlenosti zajema samo primere, ko je delovno razmerje prenehalo v času uposobljenosti za delo, na primer zaradi bolezni, ki jim je delovno razmerje prenehalo lanske leto, se uredba ne nanaša. Vendar so pristojni forumi v LR Sloveniji že predlagali zveznim organom, da se raztegne veljavnost uredbe tudi na primere iz lanskega leta. Če bo stvar ugodno rešena, bo objavljena v »Uradnem listu FLRJ« in v devetnem časopisu.

VPRASANJE: Ali je možno, da se prekvalficirani uslužbenec, ki je postal pripravljen za delo (prekvalficirani), podjetje mora takemu uvaževalcu invalidne omogočiti, da se uposobijo za drug poklic ozir. drugo delo. V času prekvalficiranja dobiva prizadeti poleg invalidne tudi plačo za tisto delo, ki ga opravlja. Ko pa se popolnoma uposobijo za drugo delo (prekvalficirani), mu pripada redna plača za delo v novem poklicu. Kolikor pa je izrazil domnevo, da delovno sposobnost, mu pripada tudi še po kvalifikaciji polovica invalidne, ki mu je priznana glede na odstotek delovne nezmožnosti.

VPRASANJE: V uredbi o delitvi sklada za plače in o prislužkih delavcev in uslužbencev gospodarskih podjetij (Ur. l. FLRJ št. 11/52) je rečeno, da se vsrjijo izplačila po novi ureditvi za leto 1942. V gospodarstvu od 1. aprila dalje. Ali je možno sprito do določbe določiti s tarifnim pravilnikom kak drug termin za pričetek izplačevanja novih zaslužkov in kdo je za to pristojen?

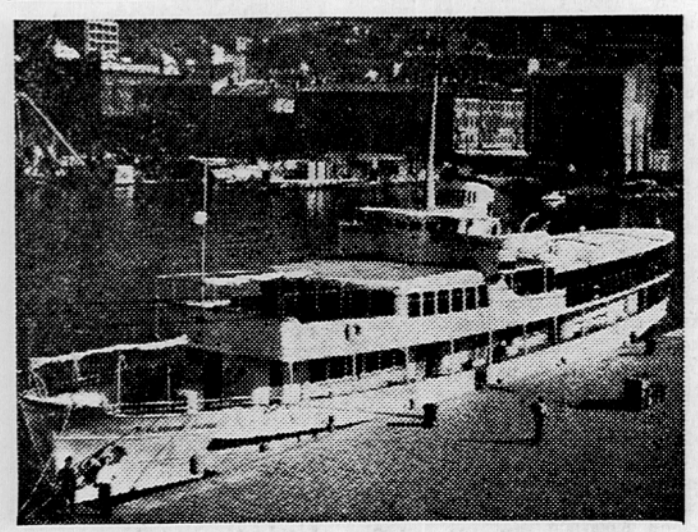
ODGOVOR: S tarifnim pravilnikom samim se običajno določijo (v končnih določbah), kdaj stopi pravilnik v veljavo. To je lahko tudi poznejši datum od 1. aprila. O tem odločata sporazumno delavski odbor podjetja in republiški odbor dotičnega sindikata. Če v tarifnem pravilniku ni določbe o tem, kdaj stopi v veljavo, se šteje kot dan veljavne tisti dan, ko pravilnik v izdani domnevi, da delovno sposobnost, vlnik podpisata predsednik delavskega sveta in predstavnik republiškega odbora sindikata.

VPRASANJE: Hčerka živi z nezakonskim otrokom na posestvu staršev, ki pa imajo precej veliko davčno odmero, tako da se plačuje davčni prispevek 3000 din letno na člana gospodinjstva. Hčerka sicer sama izpolnjuje pogoje za prenehanje otroškega dodatka, vendar ji je uprava za socialno varovanje prošila za priznanje otroškega dodatka zavrnila. Ali bi imela hčerka upati v uspeh tožbe na sodišču v tej zadevi, sprito tega, da je prisiljena živeti v skupnem gospodinjstvu s starši, ker sicer ne bi mogla shajati, in ker je to sožitje samočasno?

ODGOVOR: Po sedaj veljavnih predpisih o otroških dodatkih je taka tožba že vnaprej obsojena na neuspeh, ker je odločba uprave za socialno varovanje v skladu z zakonskimi predpisi. V tem primeru je treba zahtevati pri pristojnem sodišču od nezakonskega očeta plačevanje preživnine (alimentacije) za nezakonskega otroka.

VPRASANJE: Ali in pod kakšnimi pogoji lahko prejemajo oskrbino v času nezaposlenosti honorarni uslužbenci?

ODGOVOR: Honorarni uslužbenci, ki sicer izpolnjujejo pogoje po uredbi o oskrbini in o drugih pravicah oseb, ki zlasti niso v delovnem razmerju, lahko dobivajo oskrbino po tej uredbi, če jim je honorarna služba glavni in edini poklic in če delajo poln redni delovni čas.

Te dal je ladjedelnica »Uljanike« v Pulju končala gradnjo potniške obalne ladje »Vladimir Nazor« in jo izročila Jadranski lnijski plovidbi na Reki, ki jo je dala v promet na progi Reka—Kotor. Nova ladja je na motorni pogon in je prva obalna potniška ladja, zgrajena v naših ladjedelnicah.

Te dal je ladjedelnica »Uljanike« v Pulju končala gradnjo potniške obalne ladje »Vladimir Nazor« in jo izročila Jadranski lnijski plovidbi na Reki, ki jo je dala v promet na progi Reka—Kotor. Nova ladja je na motorni pogon in je prva obalna potniška ladja, zgrajena v naših ladjedelnicah.

Nekaj misli o bodoči ureditvi mesta Celja

Težnja urediti in zgraditi mesto po določenem načrtu je stara prav toliko, kolikor se ga v preteklosti tudi čas nastanka in razvoja mest. Urbanistični načrti v preteklosti in sedanosti so izraz dobe; sledove preživeli načrtov pa lahko zasledimo tudi v Celju.

Za to mesto ob Savinji je bilo v zadnjih desetletjih izdelanih že več urbanističnih načrtov. Tudi letos smo dobili enega in sicer po zamisli projektanta inž. Sorlija iz Ljubljane. Ta načrt je bil že pred dobrim mesecem razstavljen v prostorih Projektburoja v Celju. Zela, da bi o njem razpravljali zlasti vsi Celjani, se je tokrat izjavila in vse kaže, da je temu bila res vzrok velika udobnost velike večine meščanov, ki se niso potrudili premagati stopnice do drugega nadstropja. Da je ta trditve kolikor toliko resnična, nam dokazuje tole: Pred dobrim tednom je Društvo inženirjev in tehnikov iz Celja znova razstavilo isti načrt, tokrat v svoji dvorani nasproti kina Metropol. Razstavni prostori so v visokem pritličju. Rezultat — veliko številno obiskovalcev!

Ze prva razpravljanja okoli tega urbanističnega načrta so pokazala, da se bo »spor« med projektantom in Celjani vrtil v glavnem okoli prometnega vozla, cestnega in železniškega. Ki ga je projektant postavil v neposredno bližino mesta in sicer približno tja, kjer savinjska proga seka Mariborsko cesto. Glede na to, da prometni vozlo po tem načrtu s svojimi vpadnicami (cestami ter železnico) razbije mesto v glavnem na dva večja dela, in na to, ker se zdi, da je zaradi tega urbanistični načrt prezrlo težnjo, naj bi mesto ohranilo tudi na zunaj lice turističnega kraja, se mi zdi prav, da se поблиže seznanimo z urbanističnim načrtom inž. Sorlija in s predlogi Celjanov prav glede bodoče zgraditve glavnih vpadnic.

Po predlogu urbanističnega načrta bi savinjska železniška proga ostala na dosedajni trasi le s to spremembo, da bi njen nasip zelo dvignili. Ceste bi ostale na istem nivoju, kakor so in bi speljane pod tremi viadukti spajale oba dela mesta, ki bi nastala zaradi visokega nasipa. Poleg treh viaduktov bi pod tem visokim nasipom nastala še dva akvadukta.

Celjani se s tem osnutkom ne strinjajo, ampak predlagajo, naj se savinjska železniška proga premakne nekoliko bolj proti jugu s tunelsko rešitvijo pod Miklavškim hribom. Kje naj bi bil tunel točno speljan in ali naj bi prišel na dan višje ali nižje v Polulah, je za sedaj odprto vprašanje. Tunelska rešitev savinjske proge je utemeljena ne samo s strateškega vidika, ampak tudi iz ekonomičnega stališča, saj bi stroške za gradnjo tunela in za gradnjo visokega nasipa z

viadukti in akvadukti skoraj ne mogli postaviti v isto vrsto. Ta rešitev tudi obdrži mesto v strnjeni celoti in ga ne razbija v več delov.

Po načrtu inž. Sorlija pelje sedanja Ljubljanska cesta (zahodna vpadnica) vzporedno s savinjsko progo in se stika v trikotu v glavno vpadnico sever-jug na prometnem vozlu, ki naj bi se raztegnil od železniškega prelaza na Mariborski cesti (bivša Golmarjerjeva trgovina) pa skoraj vse do telovadnega doma »Partizan« v Gaberju. Uresničitev tega načrta zahteva še porušenje vsega zaidanega predela od prelaza do telovadnega doma skupaj s cinkarno.

Predlog domačinov v tej zadevi se zavzema za drugo rešitev. Ljubljanska cesta naj bi niže Petrovč spremenila svojo smer. Ko bi šla pri Levcu čez Savinjo, bi jo speljali v lahnm vzponu po severnem pobočju Miklavškega hriba in bi se nekje v Polulah združila s cesto proti Zidanemu mostu. Celjani bi radi speljali to cesto na pobočje Miklavškega hriba zato, da bi se tu, kjer se sicer nima namena ustaviti v mestu, na tej poti odprl lep razgled na Celje.

Poleg tega predlagajo Celjani še to, da bi na sedanji trasi savinjske proge nastala glavna avenija mesta Celja. Ob tej žili naj bi našle svoj prostor vse važnejše ustanove in uradi oblasti, morda tudi kino, gledališče itd. Ta avenija naj bi postala tudi sprehajališče mesta, saj zaradi povezave z vsemi ostalimi cestami ne bi trpela na preobremenjenosti prometa.

Severno vpadnico v mesto (Mariborsko cesto) rešuje urbanistični načrt z zelo velikim porušenjem vseh poslopj na desni strani ceste od prometnega vozla (železniškega prelaza) pa vse do Golgrančeve hiše.

Celjani pa so pri tem vprašanju bolj zmerni. Zdi se jim, da bi severno-jugno vpadnico lahko uredili z majhnimi popravki na sedanji trasi ceste, ne da bi pri tem občno prizadeli stanovanjske hiše, ki jih še dolga leta ne bomo mogli smatrati za razvaline. Cesto bi nato od vozla speljali mimo železniške postaje čez Savinjo proti jugu.

Vpadnica iz vzhoda (cesta iz Rogoške Slatine) bi zavila pred Celjem nad Čretom in bi prišla ven pod Starim gradom. V podaljšku bi se na levem ali desnem bregu Savinje združila z južno smerjo.

V celoti se meščani strinjajo s predlogom urbanističnega načrta v pogledu tranzitne ceste Ljubljana—Maribor, ki v bodoče ne bo peljala več skozi mesto, ampak bo više Gollovca ta hrib obšla in se bo nad Smarjeto združila s severno vpadnico (Mariborsko cesto).

Po predlogu urbanističnega načrta bi železniška postaja ostala na istem mestu, kakor je sedaj. Takoj v zavoju proti Mariboru bi stala kurilnica, nato pa razni kolodvor od Čreta do Teharja.

»Celjski načrt« pa določa, da bi železniško postajo pre-

maknili proti jugu vse do bodočega izliva Voglajne v Savinjo; razni kolodvor pa naj bi ostal na tem mestu, samo ne v tako velikem obsegu.

V zvezi z bodočo ureditvijo in zgraditvijo glavnih vpadnic je tesno povezana tudi gradbena delavnost. Gradbena uprava v Celju je zlasti sedaj, ko še ni odločeno, kako in kje bodo speljane glavne prometne žile, v veliki zadržki, ker prav zaradi te nejasnosti ne more izdati gradbenih dovoljenj. Odobritev urbanističnega načrta ni samo stvar maloštevilnih strokovnjakov, ampak vseh prebivalcev mesta. Zato je železnica, da se k razpravi o tem načrtu pridružijo vsi prebivalci mesta in s pripombami ter predlogi pomagajo najti najboljše rešitve teh in še nebestih drugih vprašanj, ki jih zajema urbanistični načrt in ki niso tu niti omenjena. Pri tem nam morajo biti pred očmi to dejstvo: Če glede tega načrta ne bo dosežen sporazum, bo mestni ljudski odbor v Celju prisiljen razpisati natečaj najboljših načrtov, ki pa bo vso stvar zavlekel za najmanj poldrugo leto. In rezultat tega bo, da bomo po letu in pol znova začeli razpravo, kako bomo zgradili mesto Celje.

Na koncu bi rad opomnil še to, da je pravzaprav vsako razpravljanje o urbanističnem načrtu brezpredmetno tako dolgo, dokler ne bo regulirana tudi Savinja! M. B.

V „Petoviji“ je zmagala delavska enotnost

Ali je v Ptuj potrebna še ena tovarna likerjev?

Kdor kupi steklenico likerja z značko »Petovija«, ne pomisli, koliko je dela, preden napravi liker in koliko je bilo truda, da so v podjetju napravili red, znižali prodajne cene izdelkom in vsakdili delo direktorja, upravnega odbora delavskega sveta in sindikalne podružnice. Kadarkoli so Ptujčani govorili o »Petoviji« so zmajevali z glavno, češ tam ni reda, delavci vsako leto spoznejajo direktorja, da so vsi, ki jih OLO imenuje, zanič itd. Razumljivo je, da so imeli tisti, ki so nasprotovali vsakemu novemu upravniku, svoje namene. Novinec, četudi ima dobre namene in dosti strokovnih in organizacijskih sposobnosti, ni seznanjen takoj z načinom dela in potrebni produkcije in so tako nekaterim aspevali razni nepošteni načrti. Zadnje leto je prineslo v podjetje temeljite spremembe. Družbeni prispevek, dalje težko iskanje konsumentov in znižanje cen proizvodov, saj so od decembra meseca 1951 do maja 1952 znižali cene likerjem od 440.— na 260.— din za liter. Novi direktor Boris Urbančič se je nenadoma znašel pred težkimi nalogami in prav te težave so izrabljali tisti, ki so imeli svoje načrte, reakcionarne težnje in so pri odpuhkih vplivali na to, da bi najprej odpuščali stare borce in delavce. Prvi udarec razbijanjem enotnosti v podjetju so bile volitve v upravni odbor, ker tvorijo vsi delavci skupaj delavski svet. V upravni odbor so prišli resni in delavaljni delavci. Upravni odbor je pomagal direktorju, da so uredili razmere v podjetju

in so odpuščali nekaj delavcev, ki se s tem niso pomirili. Borba je šla naprej, tako da so prihajale na Okrajni sindikalni svet anonimne pritožbe, kjer so obtoževali skriti tožniki direktorja in upravni odbor, da ni v podjetju sindikalnih sestankov, da direktor sam piše v pisarni zapisnike in jih pošilja dalje, da so krivično delili platno za službene obleke, da niso v podjetju pravične plače in še dosti drugih napak, ki bi jih odkrila kontrola. Kljub temu, da je bila prijava nepodpisana, je Sindikalni svet napravil kontrolo v podjetju in na kraju samem ugotovil, da je obtožba krivična in zlonamerna, ker so bile v podjetju stalne sindikalne seje in sestanki, da so blago razdelili na sestanku, da je tarifni pravilnik pravilno sestavljen in potrjen. Pač pa je kontrola ugotovila nered v skladišču in premalo čistoče. Toda ob tem so tudi ugotovili, da je nered in nesnaga še posledica odpuščanja delavcev in da so v teku dela, da odstranijo tudi ugotovljene nedostatk. Skratka kontrola je ugotovila, da si upravni odbor, kakor tudi direktor prizadevajo pognati podjetje v normalen in živahen tok.

Tovarna likerjev »Petovija« v Ptuj je znana po svojih likerjih od češnjevega do oranžnega, kakor tudi po dobrem žganju, sadjevcu, češnjevcu in slivovici. Proizvodnja je kljub malemu številu delavcev in samo treh uslužbencev precejšnja in z veliko prizadevanjem podjetje premaguje težkoče in skuša tudi modernizirati nekatere svoje zastarele obrate, kakor tudi ustvarjati nove vrste produktov. Na novo so opremili žveplarno, kjer so v kratkem času izdelali že dva vagona žveplanih palčic. Ves izdelek žveplarne je izvenplanski in so kljub temu stranskemu delu tudi za 15% prekoračili svoj polletni družbeni plan. Vse doslej niso ni gradili v tovarni, čeprav so bili pogodi primernejši. Zdjaj so na začetku velikih del: cementarni tal v kleti, obnove skladišč, preureditve laboratorija in postavitve sodarske in mizarne delavnice.

Tovarna likerjev »Petovija« v Ptuj je znana po svojih likerjih od češnjevega do oranžnega, kakor tudi po dobrem žganju, sadjevcu, češnjevcu in slivovici. Proizvodnja je kljub malemu številu delavcev in samo treh uslužbencev precejšnja in z veliko prizadevanjem podjetje premaguje težkoče in skuša tudi modernizirati nekatere svoje zastarele obrate, kakor tudi ustvarjati nove vrste produktov. Na novo so opremili žveplarno, kjer so v kratkem času izdelali že dva vagona žveplanih palčic. Ves izdelek žveplarne je izvenplanski in so kljub temu stranskemu delu tudi za 15% prekoračili svoj polletni družbeni plan. Vse doslej niso ni gradili v tovarni, čeprav so bili pogodi primernejši. Zdjaj so na začetku velikih del: cementarni tal v kleti, obnove skladišč, preureditve laboratorija in postavitve sodarske in mizarne delavnice.

IZ LJUDSKIH ODBOROV

IZ občine v občino po kranjskem okraju

Ponekod ti že nove napisne deske povedo, kje posluje občinski odbor, drugod imajo na tih deskah še vedno krajevne odbore. Toda napis na deskah niso bistveni. Važnejše je delo občine. Kaj pomaga, če je na napisni deski že občina, nad desko v pisarni pa še vedno stari KLO. In tega občutka se človek kar ne more znebiti, če vidi na občinskem odboru v Cerkljah, kako vsi ljudje še vedno sprašujejo samo po predsedniku: »Kje je Martinjak? On bo rešil to, izdal potrdilo, uredil zaradi materiala iz porušenega kaplarnice, skratka predsednik Martinjak — za vse. To je dosedanja navada, ki je stara prav toliko let, kot je bil Martinjak predsednik KLO. Vsi se še danes obračajo za vse stvari najprej nanj. To se v Cerkljah še vedno nadaljuje, čeprav je odborikom že na drugi seji tajnik okrajnega ljudskega odbora lepo povedal, da mora tajnik občine, ki je uradnik, sam opravljati vse zadeve s stranikami, dajati nasvete ljudem itd. Ljudje bi se najprej obrnili na tajnika, saj marsikatero stvar lahko še on uredi, važnejše in bolj zapletene stvari pa bo reševal predsednik, oziroma ves občinski odbor. Naloga predsednika občine je, da kontrolira tajnika pri njegovem delu in da se pravilno izvede in opravi, kar je sklenil občinski odbor, ter še mnogo drugih važnejših del je njegova skrb.

Mnogo bi lahko razbremenili predsednika pri njegovem delu občinski odborniki, če bi se vsi zavedali svoje dolžnosti. Toda žal tega ni v Cerkljah. Nič boljši tudi niso v Poljanah, kjer odborniki niti radi na seje ne hodijo. V Senčurju po odborniki še kar pridno prihajajo na seje in so na njih še zgovorni, toda ko pridejo nazaj na vas, njihova zgovornost in dejavnost preneha. V Gorenji vasi v Poljanski dolini, kjer zajema občina od središča zelo oddaljene vasi, razmetane po visokih hribih, odborniki redno prihajajo na seje. Tu pridejo na seje še odborniki iz Novakov, Leskova in Lučne — vasic, ki so 2-3 ure oddaljene od Gorenje vasi. In če se ti ljudje nato šele ob polnoči vračajo zadovoljni s seji, vidimo, da jim ni vseeno, kako dela občinski odbor.

Isto kot z odborniki je s svetci ponekod delajo, drugod ne delajo, ponekod so se sestali dvakrat, enkrat ali pa tudi nobenkrat. V Senčurju se je n. pr. sestal gospodarski svet samo enkrat, toda je razpravljal že o številnih gospodarskih vprašanjih občine; o regulaciji Koke, obnovitvi kopalnice, o zatiranju koloradskega hrošča itd. Svet za prosveto in socialno skrbstvo pa se še ni sestel, čeprav bi tudi lahko rekel svojo besedo sedaj, ko v Senčurju spet marljivo nadaljujejo z gradnjo zadržnega doma. To bi gotovo več zaleglo kot pa samo izgovor, da sedaj v občini ni primernega prostora za prosvetno dejavnost. Lepo se je izkazal gospodarski svet v Cerkljah, ki je pred enim mesecem sklenil, da podrejo staro kaplarnico, ki je kvarila lep izgled vasi ter zaprla cesto. Danes kaplarnije že nikjer več ni. Tu di za razpravo šole se gospo-

dariski svet zavzema, prav tako pa tudi za dograditev zadržnega doma ki danes že v veliki meri koristi Cerkljanom.

Vprašanje zaš, so v nekaterih občinah vaški odbori. Večina občin si še ni na jasnem, kaj in kako je z njimi. Novi zakon, ki ga je v ponedeljek sprejela Ljudska skupščina, jim bo to pojasnil. V Gorenji vasi so na napačni poti, ker mislijo ustanoviti vaške odbore samo v vaseh, kjer so bili prej sedeži krajevnih ljudskih odborov. To utemeljujejo s tem, da bi tako prikrajšali ljudem dve — tri ure dolgo pot na občinski odbor. Toda s tem bi oživelj bivših KLO in spremenili vaški odbor le v podružnico občinske pisarne. V Senčurju in Poljanah pa sploh ne mislijo ustanoviti vaških odborov. V Cerkljah pa že imajo po vaseh neke vrste vaških odborov, to so takimi imenovani strnjski odbori, ki so doslej skrbeli za srenjske pasnike ter za popravilo vaških cest in poti. V nekaterih vaseh so bili ti odbori delavni, delali so za korist cele vasi. Zato so tudi ljudem najbližji. Tiste srenjske odbore, ki so se doslej v svojem delu že izkazali, nameravajo samo preimenovali v vaške odbore, ostale pa zamenjati ter izbrati v njih poleg občinskih odborov še druge delovne ljudi. In prav je tako. Samo dejavnost vaških odborov se bo znatno spremenila. Vaški odbor bo imel še druge naloge kot samo paziti na vaške pasnike in ceste. Postati mora zvest pomočnik občinskega odbora. V tem odboru bodo državljanji najlažje prišli do svojih pravic, saj bodo vaški odbori sklicevali tudi zbere vaških volivcev, skrbeli za napredek kmetijstva ter za prosvetni in zdravstveni dvig vasi. Obč. ljud. odbor bodo tudi predlagali, kakšne odloke in druge ukrepe naj za to izda. O predlogih vaškega odbora bo moral občinski ljudski odbor obvezno sklepati.

Samo še željo mlade, toda zelo razgledane kmečke žene iz Velevoške (občine Cerklje) bi še rad izrazil. Dejala je, da bi na žene vsaj sedaj ne pozabili pri izbiri vaških odborov, če se jih že niso spomnili, ko so izbirali občinske odbore. V občinskem odboru Cerklje ni namreč nobene žene. V kranjskem okraju so sploh redki primeri, da so v občinskem odboru žene. Od 436 odbornikov občinskih ljudskih odborov je v okraju le 24 žena.

Reševala se je tudi Uredba o ustanovitvi zavodov za socialno zavarovanje, ki prevzamejo posle socialnega zavarovanja državne uprave. V ta namen je bil izvoljen začasni odbor za soc. zavarovanje. Svet je obravnaval nadalje vprašanje ustanovitve okrajnega zdravstvene doma, ki bo služil vsem zdravstvenim ustanovam okrajne, prav tako pa se je premaknilo z mrtve točke nadaljevanje gradnje Zdravstvenega doma v Zagorju. Odbor za zaščito matere in otroka je reševal vprašanje ustanovitve Dečjega doma v Trbovljah. Rudič Trbovlje je odstopil tej ustanovi vso opravo in inventar bivših otroških jasli, mestna občina Trbovlje pa je odstopila hišo v Gabrskem, v kateri se uredi bodoči dečji dom. Veliko skrb si je naložil Svet z nujno potrebno razširitvijo operacijskih prostorov v trboveljski bolnici. Svet je sprejel obširen delovni načrt za II. polletje; za njegovo izvajanje so bili zadolženi posamezni odborniki.

Svet za komunalne zadeve ima odbor za komunalne in stanovanjske zadeve odbor za urbanizem in gradnjo ter odbor za vprašanja lokalnega podjetja. Odbor za komunalne zadeve je postavil glavno skrb vprašanje elektrifikacije kmečkih naselij, gradnji stanovanjskih hišic delavcev in uslužbencev ter dograditvi večjih stanovanjskih zgradb. Da se izboljšajo prometne zveze Zasavja z Ljubljano, si je odbor zadal nalogo, da izposluje dovoljenje za izgradnjo zasavske ceste Zagorje—Sava, prav tako pa se nadaljujejo dela na cesti Zagorje—Podkum; v Trbovljah je potrebna gradnja ceste na Klek, ker je dosedanja ogrožena po kamnolomu trboveljske cementarne.

Samo zasedanje okrajnega ljudskega odbora ni pokazalo prave slike delovanja ostalih

Skupščina okrajnega ljudskega odbora Trbovlje razpravlja o važnih gospodarskih nalogah

Na drugi seji okrajnega ljudskega odbora v Trbovljah v petek 27. junija so odborniki podrobno obravnavali delo posameznih Svetov. Najobširneje so seveda razpravljali o gospodarskih vprašanjih kjer je ljudski odbornik tov. Alojz Korimšek poročal o delu Sveta za gospodarstvo. Tov. Korimšek je dejal, da je ta Svet izvolil na svoji prvi seji pet odborov in sicer odbor za družbeni plan, odbor za proračun in finance, odbor za industrijo in obrtništvo, odbor za trgovino, turizem in gostinstvo ter odbor za lov in ribištvo.

Ze prve seje posameznih odborov so pokazale večje zanimanje odborikov za delo, od kar so odgovorni za delo okrajnega odbora vsi, ne samo izvršni odbor, kot je bilo to prej.

Odbor za družbeni plan je vodil skrb, da podjetja izvajajo svoj družbeni plan. Naša podjetja so v prvih petih mesecih izpolnila svoje obveze po družbenem planu le z 89,19%; posamezna podjetja so opravila svoje naloge takole: rudnik Trbovlje — Hraštnik 87,02%, rudnik Zagorje 78,86%, steklarna Trbovlje 96,94%, Strojna tovarna »Miha Marinko« 42,21%, kem. tovarna Hraštnik 144,98%, papirnica Radeče 87,84%, elek. trarna Trbovlje 93,96%, trgovina, gostinstvo in obrt pa skupaj 100%. Obracun pa ne kaže stvarnega stanja zaradi dinamičnega izpolnjevanja nalog v posameznih podjetjih, prav tako pa tudi zaradi tega, ker je bil obracun za mesec maj za-

gotovljen šele v prvi polovici junija. Podjetja imajo težave z izpolnjevanjem obveznosti po družbenem planu zaradi prepih obratnih sredstev; to vprašanje bo treba rešiti z Narodno banko ob sodelovanju zastopnikov prizadetih podjetij.

Odbor za industrijo in obrt je reševal vprašanja novih obrt; več prošelj za dovoljenje krotjaške in čevljarne obrti je bilo ugodno rešeno. Zelo resno se je obravnavala trgovinska in gostinska dejavnost v okraju. Medtem ko se je položaj v trgovini znatno izboljšal, se v gostinstvu ne opazi napredka. Državni gostinski obrati glabo poslujejo, medtem ko zakupna in privatna gostišča delajo od obro. V zakupnih in zasebnih gostinskih obratih je potrežba boljša, prav tako je v teh gostiščih večja izbira kot v prvonavedenih.

Posobna pozornost se je posvečala kmetijstvu in gozdarstvu; ker je letos velika suša in preti živini nevarnost pomankanja krme, je bilo sklenjeno, da se posveti vso skrb izgradnji silosov za krmo za zimске mesece. Zelo važno je nadalje sprejetje odloka o obveznem zatiranju plevela, prav tako pa je pozdraviti predlog, da se po vseh po klorodarskem hrošču okuženih krajih uvede obvezno skropljenje krompirjevih nasadov. Mnogo se je razpravljalo o dvigu sadjarstva; prevladovalo je mnenje, da je bodočino sadjarstva iskati le v strnjanih nasadih, s katerimi so začeli na Marnem in na zagorskem sektorju.

Tudi v Mariboru bodo slednje ustanovili »Svoboda«

Dosedanje delavsko kulturno prosvetno društvo »Ivo Polančič« je že pred več tedni dalo pobudo za ustanovitev »Svobode« v Mariboru, ki naj bi poslej delovala namesto društva »Ivo Polančič«. Te dni je pripravljala odbor sklican množični sešatek, ki se ga je poleg četvrtih delavcev udeležilo tudi občinski svet za kulturo in prosveto pri MLO. Po obširni razpravi so sklenili, da bo ustanovili občni zbor društva »Svoboda« v petek 4. julija. Za ta občni zbor bodo pripravili odločbo iz »Jerneta« in njegove »prave«, nastop pevskega zbora in folklorne točke pionirjev. E. P.

NOVICE IZ CELJA IN OKOLICE

Sofer Vilko Speglič iz Celja je 16. marca v vinjenem stanju vozil z Betonovo osebnim avtomobilom po Mariborski cesti. V bližini kamnoseškega podjetja Sumecnik je podrl kolezarja Rudolfa Peperko, ki je dobil hude poškodbe. Okrajno sodišče v Celju ga je obdoloilo na 9 mesecih zapora. M. C.

Upravnik Doma onemoglih v Vojniku si je vozil gradivo za zidanje hiše v Pircišci z vozom in konji, ki so last Doma onemoglih. Ne da bi plačal odškodnino, si je to vozil nazaj v Vojniko. Okrajno sodišče v Celju mu je prisodilo 2 meseca zapora. Domu onemoglih pa mora povrniti stroške. M. C.

Kmetijska zadruga v Marljah gradu pri Laškem je dobila večje količino namočenega agna. Agno so spravili v jamo in pustili vanjo vodo iz potoka Lahomščice. Voda je jama z apnom pripravila in odtekala po potoku. Pri tem je bilo uničenih najmanj 200 rib postvri. Ribarska zadruga bo tožila za odškodnino, malomarni delavci pa se bodo zagovarjali. M. C.

Sveti okrajnega ljudskega odbora Trbovlje razumejo svoje naloge

Dosti je bilo govora o delu Sveta za kulturo in prosveto saj je ta ustanova velike važnosti. Tudi v tem Svetu je več odborov in sicer odbor za kulturo in umetnost, odbor za šolstvo, odbor za fizikulturo, odbor za finančna in materialna vprašanja ter odbor za organizacijo počitniških letovanj. Odbor za šolstvo je ugotovil stanje na naših šolah in storil vse potrebno za zaključek šolskega leta, prav tako pa je pripravil načrte za bodoče delo. Ponekod je trpel pouk zaradi prenatrpanih razredov ter zaradi pomankanja učnih moči; prazna mesta so bila razpisana, poslivali pa je bilo malo. Odbor je vodil evidenco o ureditvi šolskih prostorov med poletnimi počitnicami ter o otvortviri dveh novih razredov v Kotrežu, ki naj bi se odprli v jeseni. Za nadaljevanje gradnje šole v Poljskni je kredit preiskrbljen.

Odbor za fizikulturo je storil vse potrebno, da vzbudi zanimanje mladine za telovadbo in lahko atletiko, odbor za kulturo in umetnost pa vodi glavno skrb za izlet družtev »Svoboda« meseca avgusta v Trbovljah. Komisija za vzgojo predšolskih otrok ima v načrtu ustanovitev otroškega vrta v Lokah nad Zagorjem in v Radečah — odbor za organizacijo počitniških letovanj pa je pripravil letovanje otrok v štirih krajih našega okrajja.

Zelo široko področje dejavnosti ima Svet za zdravstvo in socialno politiko. V sestavu tega Sveta deluje tudi posredovalnica za delo, ki rešuje spore o delovnih razmerjih ter posreduje delo. Trenutno ima ta posredovalnica v evidenci 11 brezposelnih moških in 179 žensk; delo lahko dobi 82 moških in 2 ženski. V glavnem je torej potreba po moški delovni silii in po nekvalificiranih delavcih.

MLO Kočevja je sprejel proračun

Na svoji redni seji, ki je bila te dni, je ljudski odbor Mestne občine Kočevje razpravljal o najvažnejših in perečih gospodarskih nalogah svoje občine. Svet je sprejel obširen delovni načrt za II. polletje; za njegovo izvajanje so bili zadolženi posamezni odborniki.

Svet za komunalne zadeve ima odbor za komunalne in stanovanjske zadeve odbor za urbanizem in gradnjo ter odbor za vprašanja lokalnega podjetja. Odbor za komunalne zadeve je postavil glavno skrb vprašanje elektrifikacije kmečkih naselij, gradnji stanovanjskih hišic delavcev in uslužbencev ter dograditvi večjih stanovanjskih zgradb. Da se izboljšajo prometne zveze Zasavja z Ljubljano, si je odbor zadal nalogo, da izposluje dovoljenje za izgradnjo zasavske ceste Zagorje—Sava, prav tako pa se nadaljujejo dela na cesti Zagorje—Podkum; v Trbovljah je potrebna gradnja ceste na Klek, ker je dosedanja ogrožena po kamnolomu trboveljske cementarne.

Samo zasedanje okrajnega ljudskega odbora ni pokazalo prave slike delovanja ostalih

Množično rentgensko slikanje

V Ptujju in avgustu bo Institut za pljučno tuberkulozo z Golobke fluorografično prebivalstvo v ptujskem okraju. Po obširnih pripravah so v torek 1. julija začeli s slikanjem. Avto s fluorografom je bilo dvakrat na dan v vsaki kraje. Okrajna zdravstvena služba je izdala posebno številko »Ptujskega tednika«, kjer s številnimi članki seznanjajo prebivalstvo s fluorografijo in njenim kliničnim pomenom za zdravstvo. No stanje prebivalstva v okraju je dobila izvod tednika brezplačno. V. C.

Maribor

DEZURNA LEKARNA
Cetrtek, 3. julija: Lekarna »Cetrtek«, Gosposka ulica 12.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE
Cetrtek, 3. julija ob 20: Kreft: »Celjski grofci« iz Ivanca.
Petek, 4. julija ob 20: D'Albert: »Nizava«, Red A.

RADIO MARIBOR
Cetrtek, 3. julija: ob 17.30 poje Maško zbor »Slava Klavora« p. u. Ralja Sikoška. Na 18. poslušajte domača poročila: 18.20 o svojih knjigi »Nega in prehrana otroka« govori avtorica dr. Dragica Čemelčič; od 18.30 do 23. Prens »sređa Radia Ljubljana«.

KINO MARIBOR
Parizian: ameriški film: »Brovinska govorica«.
Udarnik: ameriški film: »Fant s trobentami«.
Pobrneži: ameriški film: »Fant s trobentami«.

Celje

CELJE METROPOL: ang. film: »Dolina orlov« — DOM: avstrijski film »Kvartet Schrammele«.

ZALEC
Kino Zalec: »Zaplešiva«.

Maribor

DEZURNA LEKARNA
Cetrtek, 3. julija: Lekarna »Cetrtek«, Gosposka ulica 12.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE
Cetrtek, 3. julija ob 20: Kreft: »Celjski grofci« iz Ivanca.
Petek, 4. julija ob 20: D'Albert: »Nizava«, Red A.

RADIO MARIBOR
Cetrtek, 3. julija: ob 17.30 poje Maško zbor »Slava Klavora« p. u. Ralja Sikoška. Na 18. poslušajte domača poročila: 18.20 o svojih knjigi »Nega in prehrana otroka« govori avtorica dr. Dragica Čemelčič; od 18.30 do 23. Prens »sređa Radia Ljubljana«.

KINO MARIBOR
Parizian: ameriški film: »Brovinska govorica«.
Udarnik: ameriški film: »Fant s trobentami«.
Pobrneži: ameriški film: »Fant s trobentami«.

Harmonije protislovij in protislovja harmonij

(BEZNI VTISI S POTI PO FRANCJIJI)

Ce ti je Francija bližja kot marsikatero druga tuja dežela, morda celo že takrat, ko je še nisi obiskal nisi, levji delež k temu gotovo prispeva francoska kultura, kultura, ki je z nekaterimi svojimi deli ustvarila tako globoko resnične, obče človečanske mojstrovine, da jih tudi drugi narodi sodijo za svoje lastne, z drugimi pa spet brez slehernih vzd pobežnja toliko naprej v največje ekstravagance, da ti kulturni avanturizmi vzbujajo v svetu sicer morda posmeh in odklanjanje, a so s tem vsaj po tvoj plači prešli prav tako v splošno človečansko zavest. In zato boš, če te pot zares zanese v Pariz, kot istega starega znanca odkril Balzacovo »Človeško komedijo« v pariških knjigarnah, kot se boš po galerijah ozrl, ali ne bi srečal kake ekstremne Picassove slike.

Tistih nekaj skopih dni ali ur, ki ti jih dopušta bežen obisk v Franciji, in se posebej v njenem srcu, Parizu — kar Pariz s svojimi mnogoterimi obzori, od onih v morju diplomatskih avtomobilov in elegancij smečnih Velikih bulvarjev z mogočnimi spomeniki in slavoloki, pa preko Montmarterskih mansard in arabske četrti do zvečer tihih in umazanih delavskih ulic Trarastega okrajja, kjer te kot edini spomenik pozdravi robato rezljana konjska glava nad trgovino konjskega mesarja, kljub zanikanju province, da Pariz ni Francija, dejansko vendarle je, — samo hlastaš, da bi v naglici ujel čimveč, vsaj potrdilo tega, kar si pravzaprav v predstavi poznal že prej — Notredam, Slavolok zmage z Rudovo Maselejo, Opero z gracioznimi Carpeauxovim Plesom, Napoleono porfirni sarkofag pod mojstrsko kupolo arhitekta Mansarda, Louvre, Montmartre... Samo mimogrede vržeš pogled na hišo, kjer je živel Victor Hugo, in na bližnjo Akademijo lepih umetnosti, na hitro obiščeš Nacionalno biblioteko, kjer bi se sicer dneve in dneve izgubljal v njenih osmih milijonih knjig. Iz ciceronovih besed spoznaš, da križša Racinovo pot. Sredi razkošnih tapet, fresk in pozlačnih okrasov na stenah Versaillesa, ki so ga okrasili najboljši francoski umetniki in rokodelci svoje dobe, da bi po Colbertovi zamisli pripravil velika naročila navdušenih kraljevih gostov iz inozemstva, se hkrati tudi zamisliš v vlogo Jeana Baptista Pouguelina — Moliera, ki so ga vrtovih pod dvorcem trpeče igral komedije in leta 1673 umrl kot »Namišljeni bolnik«. Znajdeš se pod mogočno silhueto Eifflovega stolpa, prisostvuješ predstavam televizije pred palačo Chaillot, kjer je v eni izmed dvoran prav zdaj odprta razstava jugoslovanske folklorne, — na hitro prebereš v »Franc Tirerju« pohvalen članek o razstavi s sliko slovenskega dekleta s pečo — pet minut pozneje pa se čudiš, kako vsi francoski tehnični strokovnjaki ne morejo pogneti naprej stare ure, ki se je radi defekta med vojno ustavila na stolpu Justične palače ob Seini in ki je do tedaj brezhibno tekla že dolga stoletja.

Ponoči izkoristiš čas, ki ti je ostal po uradnem banketu, da peš premeriš Latinsko četrt. Za počrnelo jezuitsko kapelo in Richelieuovim kipom na Bulvarju St. Michel odkriješ slavno Sorbonno z njenimi prostornimi fakultetami in instituti napredne znanosti. Skoraj zraven nekdanje Delacroixove delavnice najdeš tudi ponoči odprto trgovino slik, podpopvprečnih bolečnih portretov, in zraven zveš, da so ted blizu, okrog St. Germaine des Pres znani lokali »la Boule«, Pergola in drugi, kjer

se zbirajo Sartre in drugi eksistencialistični pisatelji. Radovednost te pritegne k skupinam bradate in razkustrate mladine s prekratki poveljanji hlačami pod kolenom, ki topo pleše ob zamorski godbi bi-bok v svojih klubskih lokalih s praznimi steklenicami, visečimi izpod stropa, recitira otožne pesmi in predvaja svoje lastne revijske prikaze. Nekateri tudi tem pravijo eksistencialisti, drugi pa trdijo, da to niso in da jih tako imenujejo samo zato, da bi z njimi kompromitirali Sartra, Nisem imel časa, soditi, kaj bo res, kaže pa, da si Francozi zaradi te dezorientirane mladine ne delajo prevelikih skrbi, primerjajo jo z nekim mal de sielom, ki bo prešel kot je Chateaubriandovi ali kak drug, še več, imel sem vtis, da to še potencirajo, da kupujejo članske karte za obisk predstav v njihovih klubih in da ustvarjajo iz tega pred tujcem nekako kulturno turistično senzacijo, kot so to bili nekoč pariški apasi in kot deloma še vedno je bohemski Montmartre.

Na vrhu Montmartra

Montmartre danes res ni več tisto prirodno naselje umetnikov, kot je bilo nekdanj, se celo pred dobrih 50 leti, ko je Renoir slikal svoj Moulin de la Galette, a vendar — koliko očarljivih spominov, če nič drugega, je nanizanih okrog tega starega mlina na veter, ki je danes spremenjen v kavarno, ter bele kupole Sacre Coeura, ki so ga zgradili Francozi v zaoblubi ob pruskem obleganju l. 1870. In pred katerim so nekoč montmarterski boemi, smatrajoč, da belina te cerkve razbija enotno pariško črtno, v sprevedu z lampioni vzklikali: »vive le diable! Tu je slikal Maurice Utrillo, tam je živel Mimi iz »Bohem« — omenja vodič in pripoveduje nato zgodbo o slavnem francoskem skladatelju Hectorju Berliozu, mojstru barv v glasbi, in njegovi ljubezni do dveh žena, sredi katerih je bil po smrti tudi pokopan. Na klancu pod edinim pariškim vinogradom je gostilnica »Pri zajcu s ponovo«, — danes drag kabaret — kjer so se nekoč sestajali literati in slikarji; v njej je baje montmarterski osel, ki so ga bohemci opijanili in mu namočili rep v barvo, poškopril platno z nekako fantazijo, ki so jo krstili za »Sončni zahod na morju«, in s podpisom Raffaella Bomellija prodrli kot ustanovitelj nove slikarske šole. Male ulice z stariškimi gostilnicami* se na Montmartru vrstijo že sedaj. Tu je še vedno več 100 slikarskih ateljejev in 10 galerij. Po vogalih slikajo ob svojih stojalih s paleto na rokah večji in manjši umetniki, ki jih po dnevi motijo samo radovedni turisti ali bogati pariški pari, ki so se oddolžili, da se poroče v starinski samostanski kapeli Montmartra.

Pravo montmartersko življenje pa se začneja šele zvečer, ko se prižgo prijetne svetilke ob polnih omizjih kavarn na starih trgih, ko se sredi gneče parov prebija po ulicah velika limuzina, katere lastnik na vsak način vztraja, da vidi »M. Baudelaire iz still in life«, ko pred prazno dvorano in ob razglašenem klavirju prepeva montmarterski pevec svoje stare šansone, medtem ko livrirani portirji pred razsvetljenimi nočnimi lokali na hribu, a še bolj spodaj pod njim, na Pigallu, vabijo za drag denar k »predstavi najlepše pariške golote, ki se je pravkar pričela«.

Ta brezbrojni prefinjena francoska lahkonost spajanja resnice in laži, umetnosti in pornografije, izvira sicer marsikje iz turističnih nagibov, a vendar morda precej tudi iz njihove sicer pozitivne lastnosti odkritosti in širine. Mladi zaljubljeni se mirno poljubijo v vagonu podzemeljske železnice in nihče se zanje ne zmeni. O svojih slabostih Francozi pripovedujejo odkrito. Obširen, 80 strani obsegajoči katalo-

g pariških prireditev v tekočem tednu, z mirno vestjo hkrati opozarja tako na kongres najodličnejših umetnikov 20. stoletja, ki so se zbrali v Parizu, ter na premiero Fausta v Operi, ki na uspešno kabaretno predstavo »Boum« v »Foliers Bergere« ali revijo psičkov in dam v »Ambassadeurs«. Tudi gledališče samo je mnogo manj centralizirano kot v pojmovanju kakih nemških državnih gledališč. Dramske uprizoritve daje razen znamenite Comedie Francaise, — v zadnjem času so tu pripravili Sofoklejevo Antigono, Aristofanovo Oblake, Racinovega Britannicusa in Molierovega Tartuffa — še cela vrsta drugih gledališč. Od teh je zdaj zelo popularno zlasti Narodno ljudsko gledališče — Theatre National Populaire — pod vodstvom Jeana Villara in Jeana Louisa Baraulta, ki je v glavnim igralcem Philipom Gerardom dosegel zlasti v novem realizmičnem podajanju klasičnih del velikanski uspeh, in to ne samo v dvorani Chaillot, kjer običajno nastopa, ampak nič manj, če ne več, prav v pariških delavskih predmestjih. Zanimanje vzbuja tudi sodobno del ameriškega pisatelja Arthurja Millerja »Smrt trgovskega potnika«, ki ga v gledališču »Vieux Colombier« daje belgijski ansambel.

Prav ta francoska sposobnost združevanja nasprotno v harmonijo je morda tudi pripomogla, da sem tisto čudovito bogstvo umetnin raznih narodnosti in različnih značajev, zbrano v Louvru, občutil ne kot konglomerat, ampak kot enovito harmonično celoto. Ta počnela kraljevska palača z belimi kipi nad svojim dolgim pročeljem, ki jo je revolucija spremenila

dozdevati smiljiv. Z rdečo izkaznico pa je povsem drugače. Zapisana je na isto ime kot moja osebna izkaznica: Luis Garcia (potrebe ilegalnega življenja so mi vzele ime!), toda medtem ko sem za to-le človek brez državljanstva, sem po le-oni »funkcionar Kominterne«.

Iz svoje sobice v hotelu vidim južni del ulice Gorgega; nasproti so nizke hiše, ki jih podirajo, nekoliko dalje na levo pa poslopje Moskovskega sovjeta: še naprej je Nacionalni hotel, Leninov mavzolej in kremeljski stolpi. Okolje pa, v katerem bo potekalo moje zasebno življenje, bi bilo v kratkem naslednje: kvadratna sobica, dve okni, balkon, delovna miza s telefonom, bronast kipec, ki mu manjka roka, star naslanjač, postelja, ki jo krasi železne krogel, divan, omara, za katero je umivalnik z rezervoarjem, ki ga je treba neprestano polniti. To je vse. Nobene lončene posode, nobenega predmeta za domačo uporabo.

Moskva, prestolnica novega sveta. Da, v Moskvi sem. Zapustil sem kapitalistični svet z njegovo revščino, izkorisčanjem človeka po človeku. Ubežal sem peklju. Sedaj sem v deželi socializma, v deželi, kjer so vsi ljudje enaki. Moje sanje so se končno uresničile. Doslej sem videl socializem le skozi knjige in revije; sedaj ga končno gledam skozi ljudi in stvari.

In že takoj danes k delu! Toda, kaj bom delal? Dalj so mi sobo, urad, živilske nakaznice: imenovan sem bil za delegata Komunistične partije Španije v Kominterni, a še vedno ne vem, kakšno bo moje opravilo. Prav gotovo v deželi, kjer 180 milijonov prebivalcev dela, da bi zgradili socializem, en sam človek več ne pomeni mnogo... toda, ta urad s telefonom, ta omara, moja knjiga...

muzej, ti žuboreči francoski ljudje v njej in pred njo — vse drugačni od precizno birokratskih Nemcev — suhih Angležev, širokoustno zasnenih Italijanov in Amerikancev, ki pred umetniško sliko najprej vprašajo, kakšna je njena kvadratura — ustvarjajo skupno z neprecenljivim zakladom zbranih slik, kipov in dragotin zaključeno pojem — pariškega Louvra. Se več. Ko gledaš vse te umetnine, se ti zdi, da dvorana španskih mojstrov — Velasquesa z njegovimi dostojanstvenimi dinastičnimi portretiranci, Murilla s socialnimi problemi v soncu in senc in igrajočimi počestnimi dečkov, v močnih črnih ozadjih gorečega Goye in drugih, ni samo španska, kot dvorana francoskih romantičkov od Guericaultove »Meduze«, polne barv in trpljenja, do Delacroixove »Revolucije«, ki z razvito trikolorno nezadržno juriša na barikade, ni samo francoska. Med neznim Rafaelom, sanjaviem Courbetom in pohanom Rubensom ni nobenega prepada. Cezannovo svetlobno doživljanje ne bije z Davidovimi ostrimi obrisi. Ob vse premagujočem smehljaju Mone Lise, ki ga skušajo posneti na svoja platna mnogi okrog slike razvrščeni slikarji, ne občutiš, da je to delo le enega človeka, Leonarda da Vincija. Ob dovršenih ženskih oblikah Milonske Venere in krčevitem trpljenju Michelangelovih »Sužnjeva«, spoznaš, da so vse te lepote — umetnine človeštva.

In če te ob koncu bežni korak zanese iz Pariza v pokrajino, te spremlja isto — ne več, ali bi rekel — ljubko ali dekadentno — prepletanje. V Amiensu boš občudoval sredi vojnega opustošenja skoraj nepoškodovano mogočno katedralo iz 12. stoletja, enega najlepših gotičkih spomenikov Francije. Ne boš vedel, ali bi se zadrževal pred njeno razgibano fasado, kjer visoki portali hitijo v kamentih čipkah navzgor vse do nedokončanih zvnikov, medtem ko ta vertikalna stremilnja kljub nasprotni smeri harmonično dopolnjuje svojo horizontalno galerijo gotičkih, a vendar živahnih likov, od 4 apostolov do obglavljenega pariškega škofa Denisa, ki nosi v rokah svojo lastno glavo, ali če bi se čimdalje prepustil občutku kipenja stebrov in obokov v notranjosti. Kljub širini prostora ti tu ne uidejo drobne, miniaturne figure — v bolečinah umirajočega Jakoba ali zmagoslavnega egiptovskega Jožefa — izrezljane z velikansko ljubeznijo in trudom na lesenih sedežih kora. In ko se na drugi strani kora skozi umotno kovano železno ograjo s pozlačeni končanicami pokaže obraz lepe Francozinke, se ti zdi, da se tudi njena rdeča usta in vijolična ruta prav nič ne bijejo z asketično gotiko okrog nje. V Touraini, vrtu Francije kakor pravijo, in nekdanji rodni deželi Rabela in Balzaca, ti v dokaz svoje povezanosti z velikanim duhanom postrežejo na slavnostnem kosilu z »Rabelaisovimi sladkarijami« in »Balzacovo torto« — in ko, žejen in izmučen od ogledovanja razkošnih zgodovinskih umetnin v nekdanjih kraljevskih gradovih Amboise in Lucé, ob poti, ki jo je hodil Leonardo da Vinci k svojemu zaščitniku Francu I., iščeš kozarca vode, se ti zdi, da si jo našel najdestejšo v borni, votlini podobni hišici — kajti notranje stene so vklesane v samo skalo — gostoljubne stanke z bolno vnujko, kjer zaudarjata samo revščina in vloga.

Morda se ti vse to samo zdi, a vendar, v vsem tem, v mnogih harmonijah navideznih protislovij in protislovijih navideznih harmonij je drobec resnične Francije.

Naša olimpijska reprezentanca

Olimpijski komite Jugoslavije je dokončno pismeno prijavil naše športnike za 15. olimpijske igre v Helsinkih. Prijavljenih je 195 tekmovalcev, zagotovljena pa je udeležba le 90. To je doslej najmočnejša jugoslovanska reprezentanca za olimpijske igre. Tekmovalci, ki bodo na olimpijski, so morali za določene športne panoge izpolniti tako imenovane olimpijske norme. V drugih športih pa je bil za izbrto tekmovalcev prav tako strog kriterij, kar daje upanje za zadovoljivo plasma posameznikov kakor tudi celotne reprezentance. Po izjavih poznavalcev uetne je moška reprezentanca vrsta zasedstev slabše me-

Pavlovič (14:26.6), Ilie (14:35.0); — 10.000 m: Mihalič (30:16.0), 3000 m z ovirami: Segedič (9:48.1), Džuraković (9:42.2), Stritof (9:08.5), maratonski tek: Krjarc (2:38.10), disk: Krivokapič (49.01), vršina: Dimitrijevič (193) skok ob palici: Milankov (415), krogla: Radosavljevičeva (13.64), Koluškova (13.35), Prijavljena sta tudi Lorser za 100 m, 110 m z zaprekami in Rebula za 110 m z zaprekami, vendar ni gotovo, če bosta prijavi sprejeti, ker sta bili poslani po določenem roku.

PLAVANJE — 100 m hrbtno: Skanata (1:08.4) 200 m prsno: Trojanovič (2:41.8), Barbieri (2:42.0). Prijavljena so še za 100 m hrbtno prsno Pandur in Lavrenčičeva ter za 400 m prostoro plavanje, vendar nobeden od teh še ni izpolnil določenih norm. Waterpolo moštvo bodo sestavljali: Kovačič, Amšel, I. Stakula, Bakašun, Kur-

čini, Vuksanovič, Ivkovič, Ježič, Radonič, Branovič in Šiljak. TLOVADBA — moška vrsta: Furian, Kropivšek, Jelč, Stefanović, Madjar, Caklec, Janež; ženska vrsta: Kočič, Zudič, Spasič, Drinič, Rožman, Ivančević, Rozman, Smolinar, Jurjevič. NOGOMET — Bežanec, Šankovič, Crnkovič, Čajkovski, Horvat, Boškovič, Ogrjanov, Mitič, Vukas, Bohek, Zebec, Cvetkovič, Čolič, Luštica, Diskič, Rajkovič, Čonč in Firm. Prijavljena sta še Kraji in Broketa, vendar pojde v Helsinkih samo 18 igralcev. STRELŠTVO: Nemanja Markovič, Frauchard, Kratochvil, Delorenzo, Mašek in Vuk. BOKS: Redli (polnaška kategorija), Sovljanski (polwelter) in Krizmanič (težka). ROKORBARBA: Vukovič (bantam), Torma (peresolnalka) in Cuzdi (welter).

VESLANJE — osmerek: Matejčić (Stroker), Belčić, Pavlenč, Despot, Husjak, Beljak, Seravič, Horvar, Bego (krmar); četrček brez krmarja: Segvič, Trojanovič, Valeno, Bonacič. ŠTIRILANJE — olimpijska jola: Bauman, Bui (rezerva); razred »Star«: Fafangel (krmar), Bašič (pomolnik), Brodarčič ali Baruč (rezervi). KAJAK: 1000 in 10.000 m: Lipokatič.

Zadnji nastop atletov

Za nedeljo, 6. t. m. je atletsko društvo Kladivar iz Celja povabilo v goste celotno jugoslovansko atletsko olimpijsko reprezentanco, ki je trenutno v taboru v Mariboru. Olimpijci, med katerimi bodo Ottenheimer, Ceraj, Milakov, Segedin, Dimitrijevič, Gubljan, Radosavljevičeva in domačin Lorger, ki si je šele na nedeljskem mitingu v Zagrebu priboril pravo-

vič do nastopa na olimpiadi, se bodo z nekaterimi ostalimi državnimi reprezentanti (Pecelj, Jovančič, Stritof, Zupančič, Knezova itd.) pomerili v svojih specialnih disciplinah.

Zadnji nastop naših atletov pred odhodom na olimpiado bo torej v nedeljo ob 17 na atletskem stadionu Kladivarja.

ŠPORTNE ZANIMIVOSTI V KRATKEM

Sparak iz Subotice je v povratni tekmi premagal pančevskega Dinama 2:0 (2:0) in tako osvojil naslov prvaka Srbije v nogometu, hkrati pa si je priboril pravico, da sodeluje v kvalifikacijskem tekmovalcu za vstop v zvezno ligo.

Grški boksařji in rokobarci nastopijo še dni v Jugoslaviji. Boksarska reprezentanca se sreča 5. julija v Beogradu z našo državno reprezentanco, rokobarci pa bodo imeli prvi nastop najbrže v nedeljo z reprezentanco Beograda, potem pa še v Zrenjaninu.

Vrsni red moštev Ljubljanske nogometne podzveze je tale: Zeleničar (Nova Gorica) 9 točk, Postolnja 8, Krim 5, Groselj 2 točk. Čeprav bi bile pritožbe proti teknam s Postojno ugodno rešene, se ta vrstni red udeležencev ne more bistveno spremeniti.

Danes na stadionu Železnica v Šiški nogometni tekmi ob 17.30 REPREZENTANCA FLRJ (A) : REPREZENTANCA FLRJ (B) Ob 15.45 prvenstvo Slovenske lige SLOGA (Ljubljana) : ŽELEZNICAR (Ljublj.) Cene vstopnicam 60, 40, 20 d.

Udeleženci mednarodne kolesarske dirke Tour de France imajo za seboj 6 napornih etap. V tretji etapi Le Mans—Rouen (189 km) je zmagal Lauredi (Francija) s časom 5:12.31, v četrta etapi Rouen—Roubaix (232 km) Molineris (Jugoslovija) 6:23.19, v peti etapi Roubaix—Namur (197 km) Luksemburčan Diederich s časom 5:54.28, v šesti etapi Namur—Metz (228 km) pa je bil prvi Italijan Megni s časom 36:28.51 pred Laurediem. V moštvenem plasmanu pa vodi Francija pred Belgijo. V olimpijski formi so madžarske plavalke in Francozinja Aréne, ki je plavala 100 m prosto 1:07. Madžarke Temeszi in Szókö, Teneš in Novak so dosegle čase med 1:06.8 ter 1:07.8.

Posnemajte! Minuli teden je vodstvo Kladivarja iz Celja, ki ima pokroviteljstvo nad atletsko sekcijo TVD Partizan iz Poljane, poslalo svojega člana Zagorca na tridnevni trening v Poljane. Tamkajšnji pionirji so redno prihajali na vadbeno ure ter z veliko pozornostjo opazovali tehniko skoka v daljino, v višino in troskoka. Obisk Zagorca ni samo navdušil tamkajšnje mladine, temveč je tudi velikega propagandnega pomena za razvoj atletike na vasi. Primer Kladivarja naj bi posnemala tudi ostala naša športna društva, kajti to je eno izmed najboljših sredstev za množični razvoj športa na podeželju.

PARTIZAN

Velika telovadna prireditev v Limbušu

Sestega julija priredi Telesno-zgodovno društvo »Partizan« v Limbušu veliko telovadno športno prireditev na svojem letnem telovadišču. To bo po dvanajstih letih prvi večji telovadni nastop v tem kraju. Lani je društvu uspelo organizirati nekaj prireditev, s katerimi je pridobilo še več članstva, vzporedno s tem pa tudi najosnovnejša denarna sredstva. Začeli so tudi z rednimi vajami člani, članice, mladince in pomladke. Letos je društvo začelo nabavljati inventar oziroma orodje in urejati letno telovadišče, na katerem stojijo bradja, krogi in drog. Omenjena orodja lahko v zimskih mesecih postavijo tudi v svojem telovadnem domu. Vzporedno s telovadbo so začeli razvijati tudi atletiko, odbojko, nogomet, prihodni mesec pa bo verjetno urejeno tudi posebno igrišče za tenis.

Precej razumevanje so pokazale za razvoj Telesno-zgodovnega društva v Limbušu tudi množične organizacije, kmečka delovna organizacija in Splošna kmetijska zadruga, ki je dala društvu 25.000 din. ob stvojeja lanskega čisteša dobljaka. Pri nastopu in športnih tekmo-

vanjih 6. julija bodo sodelovala tudi nekatera druga TVD. Doslej so prijavila udeležbo društva »Partizana« iz Pobrežja, Hoč, mariborskega Železnice, Pesticne, Ruš, nekaj oddelkov iz Kamnice in mladinski vod gasilskega društva Pekre, ki bo izvejal proste vaje. Skoraj vsa omenjena društva so tudi izrazila željo, da bodo sodelovala pri zabijanju spominjske žebca ob razvijanju praporu TVD »Partizana« Limbuš. Posebej je treba omeniti lepo gesto IZID v Kamnici, ki je sporočilo, da bo zabijalo v društveni prapor spominjski žebelj kljub precejšnjim finančnim težavam in velikim potrebam v domačem kraju. V prapor bodo zabije spominjski žebelj in prispevale 1000 dinarjev. »Partizanu« od 1900 do 5000 dinarjev tudi vado, pa bo ponovno privabil v ročju občine, kmečka delovna zadruga, kmetijska zadruga, državno posestvo in gasilsko društvo Pekre ter nekatero množično organizacijo iz Razvanja. Le-tem se bodo verjetno pridružili še drugi, predvsem pa okrožni odbor »Partizana«.

Tako bo TVD v Limbušu med prvimi v Sloveniji razvil lep društveni prapor, kar bo obenem tudi slavnostna otvoritev telovadno športnega dne. Zatem bo parada in mimohod vseh nastopajočih. Od 9. ure dalje se bo vistilo atletsko tekmovalstvo in odbojbarske tekme. Ob 15. uri se bo začel telovadni nastop, ki bo pri marsikaterem mladincu ali mladinki vzbudil željo, da bi se v telovadbi poizkusili tudi on, starejši ljudi, ki so se nekdanj ukvarjali s telovadbo, pa bo ponovno privabil v ročju občine, kmečka delovna zadruga, kmetijska zadruga, državno posestvo in gasilsko društvo Pekre ter nekatero množično organizacijo iz Razvanja. Le-tem se bodo verjetno pridružili še drugi, predvsem pa okrožni odbor »Partizana«.

Kako bo TVD v Limbušu med prvimi v Sloveniji razvil lep društveni prapor, kar bo obenem tudi slavnostna otvoritev telovadno športnega dne. Zatem bo parada in mimohod vseh nastopajočih. Od 9. ure dalje se bo vistilo atletsko tekmovalstvo in odbojbarske tekme. Ob 15. uri se bo začel telovadni nastop, ki bo pri marsikaterem mladincu ali mladinki vzbudil željo, da bi se v telovadbi poizkusili tudi on, starejši ljudi, ki so se nekdanj ukvarjali s telovadbo, pa bo ponovno privabil v ročju občine, kmečka delovna zadruga, kmetijska zadruga, državno posestvo in gasilsko društvo Pekre ter nekatero množično organizacijo iz Razvanja. Le-tem se bodo verjetno pridružili še drugi, predvsem pa okrožni odbor »Partizana«.

Moravče so presenetile

V nedeljo, 22. junija 1952 je telesnozgodovno društvo »Partizan« v Moravčah priredilo svoj prvi javni telovadni nastop. Obisk je bil izredno lep in so bili gledalci z izvajanjem nastopajočih navdušeno zadovoljni. Sodelovalo je 171 telovadcev domačega društva s prostimi vajami, in sicer 18 članov, 36 mladincev in 47 pionirk. Na orodju je nastopilo 7 članov, 8 članic, 5 mladincev, 10 mladink, 14 pionirjev in 23 pionirk. Kot gostje so sodelovali tudi telovadci iz Mekinj in Domžal.

V letošnjem letu je bila to že tretja prireditev. Čudno pa se nam zdi, da še nihče od Okrožnega odbora »Partizan« ni prišel k nam in ocenil naše delo, s čimer bi vzbudil članstvo k še vztrajnejšemu delovanju. Da smo mogli v društvu toliko napredovati, se moramo zahvaliti telovadnemu društvu Menges, ki nam je za izvajanje taine telovadbe dovolilo bivanje in druženje v Domžalah za kome in prazno desko, kar je bilo pravo doživljanje za naše telovadeče oddelke. B. S.

ENRIQUE CASTRO DELGADO

TAJNO ŽIVLJENJE KOMINTERNE

Kako sem izgubil vero v Moskvo

Končno sem v Moskvi. Potovanj in romanj je konec. Zame se je začelo novo življenje. Od davi sem funkcionar Kominterne, predstavnik španske komunistične partije. Vsako jutro ob osmih me bo peljal avtobus na sedež Kominterne — poslopje, zgrajeno v obliki črke U, ki ga obdajajo izredno visoki zidovi, posuti s kosi razbitega stekla in z mrežo bojede žice na vrhu. Vsako popoldne me bo isto prometno sredstvo peljalo v hotel. Vsako jutro bom moral pri vходу v sedež Kominterne pokazati straži svojo izkaznico; prav tako vsako popoldne pri izhodu. Prav tako bom od devetih zjutraj do šestih popoldne moral še neštetokrat pokazati svojo izkaznico, če grem sem ali tja, bodisi v oddelku, v katerem delam, kakor v drugih oddelkih, ki sestavljajo trdnjavo glavnega štaba svetovne revolucije.

BREZ DRZAVLJANSTVA

Rdeča, 9 cm dolga in 6 cm široka izkaznica mi služi tudi za vstop v hotel. Torej je izredno važna, mnogo važnejša kot dokument o pristojnosti, ki so mi ga izročili. Po tem dokumentu sem Španec s brez državljanstva. Sicer pa nisem edini. Vsi španski emigranti in — kot kaže — tudi mnogi Rusi so v istem položaju; zato pa zaveda ni nič manj neprijetna. Kadarkoli je potrebno pokazati dokumente — to pa je treba neštetokrat — in vedno, ko berejo pisanje »brez državljanstva«, se jim zažnem

dozdevati smiljiv. Z rdečo izkaznico pa je povsem drugače. Zapisana je na isto ime kot moja osebna izkaznica: Luis Garcia (potrebe ilegalnega življenja so mi vzele ime!), toda medtem ko sem za to-le človek brez državljanstva, sem po le-oni »funkcionar Kominterne«.

Iz svoje sobice v hotelu vidim južni del ulice Gorgega; nasproti so nizke hiše, ki jih podirajo, nekoliko dalje na levo pa poslopje Moskovskega sovjeta: še naprej je Nacionalni hotel, Leninov mavzolej in kremeljski stolpi. Okolje pa, v katerem bo potekalo moje zasebno življenje, bi bilo v kratkem naslednje: kvadratna sobica, dve okni, balkon, delovna miza s telefonom, bronast kipec, ki mu manjka roka, star naslanjač, postelja, ki jo krasi železne krogel, divan, omara, za katero je umivalnik z rezervoarjem, ki ga je treba neprestano polniti. To je vse. Nobene lončene posode, nobenega predmeta za domačo uporabo.

Moskva, prestolnica novega sveta. Da, v Moskvi sem. Zapustil sem kapitalistični svet z njegovo revščino, izkorisčanjem človeka po človeku. Ubežal sem peklju. Sedaj sem v deželi socializma, v deželi, kjer so vsi ljudje enaki. Moje sanje so se končno uresničile. Doslej sem videl socializem le skozi knjige in revije; sedaj ga končno gledam skozi ljudi in stvari.

In že takoj danes k delu! Toda, kaj bom delal? Dalj so mi sobo, urad, živilske nakaznice: imenovan sem bil za delegata Komunistične partije Španije v Kominterni, a še vedno ne vem, kakšno bo moje opravilo. Prav gotovo v deželi, kjer 180 milijonov prebivalcev dela, da bi zgradili socializem, en sam človek več ne pomeni mnogo... toda, ta urad s telefonom, ta omara, moja knjiga...

Jutri bom videl Geroea in Stepanova. Prvi je politični sekretar Manuilškega, madžarske narodnosti; drugi je politični sekretar Dimitrova, Bolgar. Oba sta bila predstavnik komunistične internacionale v Španiji. Tam sem ju spoznal.

PRISILNI JOPIC

Danes sem ves navdušen vstal. Dodaoba sem se odpočil in nekaj sonca je. Speranzji (njegova žena — op. prev.) prepustim skrb, da organizira najino materialno življenje, in odidem na ulico. Avtobus me čaka. V njem je mnogo ljudi. Vsi me — kot novinca — gledajo in čeprav ne morem razumeti, kaj govore, je jasno, da govore o meni. Po 45 minutah vožnje je vozilo pred uradom Kominterne. Grem v pisarno, ki je določena zame, sedem in prižgem cigareto.

Ob 10. je prišla ženska s piadnjem, na katerem so skodelica kave, dve jabolki in mlečni kruh.

Po malici vstanem in se približam omari, ki je polna španskih knjig, a ni mi do branja. Hotel bi govoriti z Geroeom in Stepanovim, da bi zvedel, kaj moram delati. Toda, kako bi prišel do njiju?

Ob 11. je prišel Sapiro, ki je prevajalec, dodeljen odseku za tisk in propagando. Prebil je mnogo let na Kubi in zelo dobro govori špansko. Prinesel mi je časopise iz Latinske Amerike. Razodnem mu svojo željo, da bi videl Geroeja in Stepanova. Ves njegov odgovor je bil, da je odprl vrata in odšel. Ob enih je prišel pome, da sva šla na kosilo. Restavracija je pravokotna velika dvorana z mizami za štiri osebe in z velikim portretom Dimitrova

na zadnji steni. Tu funkcionarji počasi jedo in hitro govore. Najmanj govoriyo Finci...

PASJA ZAPREKA

Danes sem se nekoliko podrobneje seznanil s poslopjem, kjer mi je bilo za nedoloten čas sojeno delati. V nadstropju so pisarne Dimitrova in njegovih sodelavcev. Do tja pelje ena sama pot: glavna vrata strazi ena straža, prvo, drugo in tretje nadstropje druga straža, nato za mizo s telefonom dežurni in nekaj metrov dalje vrata, okrašena z velikimi svilenimi trakovi. V drugem nadstropju dela Manuilski, drugi sekretar Kominterne, s svojimi sodelavci Geroeom, Golubovo in Tanisom. Zraven so pisarne drugih članov tajništva — Kuusienaa, Martija, Florina, Gottwada — in še kakšnega drugega predstavnika tujih komunističnih partij. V prvem nadstropju je oddelk za tisk in propagando, ki ga vodi neki Friedrich, Avstrijec, ki hodi vedno z naprej pripognjenim životom in z lasmi na čelu. Vrh tega so še pisarne, kjer so nastanjeni prevajalci, redaktorji, strojepispi itd. Tu je tudi »kadrovski oddelke Kominterne. V pritlikju je uprava, razen v enem križu, kamor je vstop vsakomur prepovedan... razen nekaterim osebam resne vnanjosti, katerih vloga je jasno naznačena po vsi uniformi in ponašanju. Če gledaš od zunaj — to sem spoznal — prvi dan sem se več ukvarjal z ljudmi kot s stvarmi — je enotno zaporedje oken, ki so si vsa drugo drugemu podobna. Njegov videz je nenavaden: ne žalosten, ne vesel, temve